

**Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет менеджменту і маркетингу
Кафедра економіки**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**Завідувач кафедри,
д.е.н., проф.**

_____ **Ігор ВІНІЧЕНКО**
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: Аналіз інноваційної діяльності підприємства та
розробка напрямків підвищення її ефективності**

Освітньо-професійна програма «Економіка»
Спеціальність 051 «Економіка»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувачка

Анастасія ПРЯДКО

**Науковий керівник,
к.е.н., доцент**

Тамара САМІЛИК

Дніпро – 2024

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Менеджменту і маркетингу
Кафедра: Економіки
Освітньо-професійна програма: «Економіка»
Спеціальність: 051 «Економіка»
Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____
«_____» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ
на підготовку кваліфікаційної роботи

Прядко Анастасії Олегівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Аналіз інноваційної діяльності підприємства та розробка напрямків підвищення її ефективності

Науковий керівник: Самілик Т.М., к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «04» жовтня 2024 року № 3294

2. Термін подання здобувачем роботи: 02.12.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: Закони та законодавчі акти України, річні звіти підприємства, статистична звітність, додаткові таблиці до річних звітів, наукова література

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ 1. Теоретичні основи інноваційної діяльності підприємства. 2. Аналіз інноваційної діяльності в ТОВ «МОЛОЧНО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ». 3. Напрямки підвищення ефективності інноваційної діяльності ТОВ «МОЛОЧНО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ». Висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Показники ефективності використання промислово-виробничого потенціалу підприємства. Аналіз ліквідності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Аналіз ділової активності підприємства. Показники інноваційної діяльності підприємства. Інвестиції в технологічне обладнання ТОВ «МВК «Скатуринославський». Операційні витрати, грн. Фінансування проєкту. Прогноз зміни ефективності використання промислово-виробничого потенціалу ТОВ «МВК «Скатуринославський».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання . 15.02.2024**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної Роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір вихідної інформації	Лютий-березень 2024 р.	
2	Підготовка теоретичного розділу	Квітень-травень 2024 р.	
3	Робота над другим розділом	Червень-серпень 2024 р.	
4	Робота над третім розділом	Вересень-жовтень 2024 р.	
5	Узагальнення висновків та пропозицій	Листопад 2024 р.	
6	Оформлення кваліфікаційної роботи	Листопад 2024 р.	

Здобувач (ка)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Тема: «Аналіз інноваційної діяльності підприємства та розробка напрямків підвищення її ефективності»

Кваліфікаційна робота: 107 с., 36 табл., 6 рисунків, 24 літературних джерела.

Об'єкт дослідження - процеси формування та реалізації інноваційної діяльності підприємств.

Предмет дослідження - чинники, методи та стратегії підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства, а також заходи для покращення використання його потенціалу та фінансової підтримки інновацій.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в аналізі інноваційної діяльності підприємства та розробці напрямків підвищення її ефективності.

Для досягнення мети, сформовано наступні *завдання*:

- описати сутність та значення інноваційної діяльності;
- дослідити чинники, що впливають на інноваційну діяльність підприємства;
- розглянути методи оцінки ефективності інноваційної діяльності;
- оцінити наявність та ефективність використання потенціалу підприємства;
- провести оцінку ефективності інноваційної діяльності підприємства;
- здійснити порівняльний аналіз інноваційної діяльності з іншими підприємствами галузі;
- розробити напрями розвитку інноваційної діяльності ТОВ «МВК «Єкатеринославський»;
- сформулювати інвестиційний проєкт впровадження інновацій в ТОВ «МВК «Єкатеринославський».

У дослідженні використано комплекс *методів* для досягнення поставленої мети. Зокрема, застосовано методи теоретичного аналізу для визначення сутності інноваційної діяльності та виявлення чинників, що на неї впливають; порівняльний аналіз, щоб оцінити ефективність інноваційної діяльності підприємства відносно конкурентів у галузі; статистичні методи, які дозволяють кількісно оцінити ефективність використання потенціалу підприємства та продуктивність інновацій; а також методи експертного оцінювання для формування стратегій розвитку інновацій та підвищення кваліфікації персоналу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

– дістали подальшого розвитку підходи до підвищення інноваційного потенціалу підприємства через оптимізацію ресурсів та впровадження новітніх технологій;

– удосконалено методи оцінки ефективності інноваційної діяльності, що враховують вплив внутрішніх і зовнішніх чинників;

– обґрунтовано напрями розвитку інноваційної діяльності підприємства.

Запропоновані підходи допомагають оптимізації використання ресурсів, ефективному впровадженню нових технологій та адаптації до змін ринкових умов, що в цілому підвищує конкурентоспроможність підприємства. Рекомендації щодо створення інноваційного середовища і підтримки персоналу будуть корисними для інших підприємств галузі, адже допоможуть загальному розвитку інноваційного потенціалу.

Результати проведених практичних досліджень керівництвом підприємства рекомендується впровадити в господарську його діяльність.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

Інноваційна діяльність, підприємство, підвищення ефективності, конкурентоспроможність, інвестиції, нові технології, продуктивність, ринок, інновації, стратегія, розвиток, оптимізація

KEYWORDS

Innovative activity, enterprise, efficiency improvement, competitiveness, investment, new technologies, productivity, market, innovation, strategy, development, optimization

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Сутність та значення інноваційної діяльності	11
1.2. Чинники, що впливають на інноваційну діяльність підприємства	21
1.3. Методи оцінки ефективності інноваційної діяльності	29
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТОВ «МОЛОЧНО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ»	39
2.1. Оцінка наявності та ефективності використання потенціалу підприємства	39
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства	50
2.3. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства	57
2.4. Порівняльний аналіз інноваційної діяльності з іншими підприємствами галузі	68
Висновки до розділу 2	74
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МОЛОЧНО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ»	76
3.1. Напрями розвитку інноваційної діяльності ТОВ «МВК «Скатуринославський»	76
3.2. Інвестиційний проєкт впровадження інновацій в ТОВ «МВК «Скатуринославський»	91
Висновки до розділу 3	98
ВИСНОВКИ	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	105

ВСТУП

Актуальність наукового дослідження. Інноваційної діяльності підприємства та розробка напрямків підвищення її ефективності вважається важливим напрямком наукових досліджень в умовах сучасної економіки, яка динамічно змінюється під впливом новітніх технологій та глобальних процесів. Успіх та конкурентоспроможність підприємства дедалі більше залежать від його здатності до інновацій, що включають розробку нових продуктів, удосконалення виробничих процесів і впровадження сучасних управлінських практик. Однак багато підприємств стикаються з труднощами у розвитку інноваційного потенціалу через обмежені ресурси, недостатню технологічну базу чи недосконалі методи управління інноваціями, що підвищує актуальність дослідження способів оптимізації цих процесів.

Значення такого дослідження полягає у виявленні та оцінці існуючих бар'єрів для інноваційної діяльності, а також у формуванні конкретних рекомендацій для підвищення її ефективності на підприємстві. Зважаючи на високу конкуренцію і швидкий технологічний розвиток, підприємствам необхідно застосовувати гнучкі стратегії, які дозволяють швидко адаптуватися до змін. Наукове обґрунтування напрямків удосконалення інноваційної діяльності допоможе не лише підвищенню продуктивності та рентабельності, але й зміцненню позицій підприємства на ринку, що робить це дослідження актуальним та практично значущим.

Об'єкт дослідження - процеси формування та реалізації інноваційної діяльності підприємств.

Предмет дослідження - чинники, методи та стратегії підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства, а також заходи для покращення використання його потенціалу та фінансової підтримки інновацій.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в аналізі інноваційної діяльності підприємства та розробці напрямів підвищення її ефективності.

Для досягнення мети, сформовано наступні *завдання*:

- описати сутність та значення інноваційної діяльності;
- дослідити чинники, що впливають на інноваційну діяльність підприємства;
- розглянути методи оцінки ефективності інноваційної діяльності;
- оцінити наявність та ефективність використання потенціалу підприємства;
- провести оцінку ефективності інноваційної діяльності підприємства;
- здійснити порівняльний аналіз інноваційної діяльності з іншими підприємствами галузі;
- розробити напрями розвитку інноваційної діяльності ТОВ «МВК «Єкатеринославський»;
- сформулювати інвестиційний проєкт впровадження інновацій на ТОВ «МВК «Єкатеринославський».

У дослідженні використано комплекс *методів* для досягнення поставленої мети. Зокрема, застосовано методи теоретичного аналізу для визначення сутності інноваційної діяльності та виявлення чинників, що на неї впливають; порівняльний аналіз, щоб оцінити ефективність інноваційної діяльності підприємства відносно конкурентів у галузі; статистичні методи, які дозволяють кількісно оцінити ефективність використання потенціалу підприємства та продуктивність інновацій; а також методи експертного оцінювання для формування стратегій розвитку інновацій та підвищення кваліфікації персоналу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

- дістали подальшого розвитку підходи до підвищення інноваційного потенціалу підприємства через оптимізацію ресурсів та впровадження новітніх технологій;

- удосконалено методи оцінки ефективності інноваційної діяльності, що враховують вплив внутрішніх і зовнішніх чинників;
- обґрунтовано напрями розвитку інноваційної діяльності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування розроблених методів і рекомендацій для підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства. Запропоновані підходи допомагають оптимізації використання ресурсів, ефективному впровадженню нових технологій та адаптації до змін ринкових умов, що в цілому підвищує конкурентоспроможність підприємства. Рекомендації щодо створення інноваційного середовища і підтримки персоналу будуть корисними для інших підприємств галузі, адже допоможуть загальному розвитку інноваційного потенціалу.

Апробація результатів дослідження. Результати наукових досліджень були опубліковані у статті «Інноваційна діяльність аграрного підприємства: теорія та практика» у фаховому журналі «Ефективна економіка» №10, 2024.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 107 сторінок, 36 таблиць, 6 рисунків та списку використаних джерел із 24 позицій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та значення інноваційної діяльності

Сучасний науково-технічний розвиток неможливий без створення інтелектуального продукту, який виникає в результаті інноваційної діяльності. Інновація (від англ. innovation - нововведення) в науковій літературі [6, с. 5] вважається «інвестуванням у новацію», яке відображає практичне впровадження нового процесу, продукту або послуги.

Новація (з лат. novatio - зміна, оновлення) є певним нововведенням, яке раніше не існувало. Іншими словами - це нове явище, відкриття, винахід або новий метод задоволення суспільних потреб. Інновація - це матеріалізований результат, отриманий від вкладення ресурсів у нову техніку або технологію, нові форми організації виробничого процесу, обслуговування, управління тощо [10, с. 322].

Інновація уособлює комерціалізоване нововведення, яке має високу ефективність та кінцевий результат інтелектуальної діяльності людини, її творчих ідей, відкриттів, винаходів і раціоналізації, що втілюється у вигляді нових або вдосконалених об'єктів. Такі об'єкти відрізняються від попередніх тим, що виходять на ринок у формі абсолютно нових (або покращених) продуктів (послуг), які мають вищий науково-технічний потенціал і нові споживчі характеристики. З часом інновації можуть стати об'єктом подальшого вдосконалення.

Інновація - це результат вкладення ресурсів у розробку і здобуття нового знання або ідеї, яка раніше не використовувалася, для покращення різних сфер людського життя (технології, виробу, організаційні форми соціуму, такі як освіта, управління, організація праці, обслуговування, наука, інформатизація тощо) та подальший процес її впровадження у виробництво, що призводить до отримання додаткової цінності (прибуток, конкурентна

перевага, лідерство, пріоритет, значне поліпшення, якісна перевага, творчість, прогрес) [9, с. 31].

Таким чином, необхідним є процес, який включає інвестиції, розробку, впровадження та досягнення якісного покращення.

У науковій літературі зазначається, що термін «інновація» часто плутають з поняттям «винахід», яке означає створення нової технічної розробки або вдосконалення існуючої. Крім того, багато вдосконалень товарів і послуг доречніше назвати просто «покращенням». Поняття «зміни» і «креативність» також іноді використовуються замість «інновації».

Щоб відрізнити інновації від наведених вище понять, часто уточнюється, що особливість інновації полягає в її здатності створювати додаткову цінність, пов'язану з її впровадженням. Згідно з цим підходом, інновація не вважається такою до тих пір, поки вона не була успішно реалізована і не почала приносити користь.

Інновації класифікуються за декількома основними напрямками (табл. 1.1). Серед них виокремлюються такі категорії, як технологічні, соціальні (процесні), продуктові, організаційні та маркетингові інновації. Кожен із цих типів має своє значення в розвитку сучасного суспільства та економіки, адже сприяє вдосконаленню різних сфер діяльності.

Таблиця 1.1

Типи інновацій

Тип	Опис
Технологічні	Нововведення, пов'язані з розробкою або удосконаленням виробничих процесів, техніки, або виробів, що сприяють підвищенню ефективності виробництва.
Соціальні (процесні)	Інновації, які спрямовані на зміну або покращення соціальних структур і процесів, наприклад, реорганізація управління, педагогіки, системи обслуговування.
Продуктові	Створення або вдосконалення товарів і послуг, які пропонують споживачам нові можливості або покращують існуючі функції.
Організаційні	Інновації, що стосуються впровадження нових методів управління, структурування підприємств або процесів, які підвищують ефективність роботи організацій.
Маркетингові	Нововведення, пов'язані з удосконаленням методів просування, комунікацій або продажу продукції, що дозволяють краще задовольнити потреби ринку.

Джерело: [11, с. 7]

Проаналізувавши таблицю 1.1 ми зауважили, що інновації, розподілені за різними типами, відіграють вирішальну роль у розвитку та вдосконаленні як виробничих процесів, так і соціальних структур. Вони охоплюють технологічні, соціальні, продуктові, організаційні та маркетингові аспекти, кожен з яких спрямований на підвищення ефективності, адаптацію до змін та забезпечення конкурентоспроможності. Успішне впровадження інновацій у різних сферах сприяє загальному прогресу, покращенню якості життя та задоволенню потреб суспільства.

Термін «інновація» тісно пов'язаний із поняттями «винахід» і «відкриття». Винахід - це нові пристрої, механізми або інструменти, створені людиною [5, с. 16]. Відкриття означає процес виявлення раніше невідомих фактів або спостереження нових природних явищ. На відміну від інновацій, відкриття зазвичай робляться на фундаментальному рівні і не мають на меті отримання прибутку.

Процес розробки, впровадження та поширення інновацій називають інноваційною діяльністю або інноваційним процесом. Те, що виникає в результаті цієї діяльності, називається інноваційним продуктом.

Більшість науковців [18, с. 6] зауважують, що «інновація (нововведення) - це кінцевий результат інноваційної діяльності, який втілений у вигляді нового або вдосконаленого продукту, що реалізується на ринку, або нового або вдосконаленого технологічного процесу, що застосовується на практиці».

Інноваційна діяльність передбачає використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок для розширення й оновлення асортименту та підвищення якості виробленої продукції (товарів, послуг), вдосконалення технологій їх виготовлення з наступним впровадженням і успішною реалізацією на внутрішніх і зовнішніх ринках та охоплює комплекс наукових, технічних, технологічних, організаційних, фінансових та комерційних заходів, які разом призводять до інновацій.

Питання управління інноваційними процесами охоплюють окрему галузь менеджменту під назвою інноваційний менеджмент. Важливо відрізнити інноваційний менеджмент від менеджменту інновацій, оскільки ці поняття мають різний зміст. Інноваційний менеджмент передбачає використання творчих та нетрадиційних підходів до управління, які вносять новизну і оригінальність у процеси керування. З іншого боку, менеджмент інновацій стосується безпосереднього управління процесами, пов'язаними з розробкою, впровадженням і поширенням інновацій.

Інноваційна діяльність - це специфічний вид діяльності, який передбачає перетворення ідей, зокрема результатів наукових досліджень і технологічних розробок, у новий або вдосконалений продукт, що в результаті виводиться на ринок, або у новий чи покращений технологічний процес, що застосовується на практиці [3, с. 207].

Інноваційна діяльність охоплює комплекс наукових, технологічних, організаційних, фінансових та комерційних заходів, які спрямовані на комерціалізацію накопичених знань, технологій і обладнання. Її кінцевим результатом вважається створення нових або додаткових товарів і послуг, а також продуктів і послуг з новими властивостями. Інноваційна діяльність також визначається як процес створення, освоєння, поширення та застосування інновацій.

Термін «інноваційна діяльність» швидко став невід'ємною частиною сучасної економічної літератури, в якій Селезень О.М. визначив, що поняття означає «самостійний вид діяльності підприємства, пов'язаний з управлінням процесами оновлення всіх елементів господарювання в умовах ринкової економіки» [22, с. 7 - 8].

За визначенням Гук О.В., Шендерівська Л.П., Мохонько Г.А., інноваційна діяльність - це процес, орієнтований на розробку і впровадження результатів завершених наукових досліджень і розробок або інших науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, який реалізується на ринку, або у новий чи вдосконалений технологічний процес, що

застосовується у практичній діяльності. Даний процес також включає додаткові наукові дослідження та розробки [7, с. 14].

У праці Лозової О.В. та Дороніч В.М. інноваційна діяльність трактується як процес, спрямований на комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок для розширення та оновлення асортименту продукції і підвищення її якості (товарів, послуг), а також на вдосконалення технологій їх виробництва з подальшим впровадженням і ефективною реалізацією на внутрішньому та міжнародному ринках, а також стосується інноваційно-інвестиційної діяльності [16, с. 627].

Деякі науковці визначають інноваційну діяльність як процес, спрямований на пошук можливостей підвищення ефективності виробництва і задоволення суспільних потреб у конкурентоспроможних товарах і послугах за допомогою використання науково-технічного та інтелектуального потенціалу.

Інноваційна діяльність передбачає реалізацію результатів завершених наукових досліджень і розробок або певних науково-технічних досягнень у новий або вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, або у новий чи вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності. Важливо зазначити, що інноваційна діяльність охоплює весь інноваційний процес, починаючи від розробки ідеї і закінчуючи реалізацією готової продукції. Більш повне визначення інноваційної діяльності включає як процес розробки інновацій, так і реалізацію результатів завершених наукових досліджень або науково-технічних досягнень у новий чи вдосконалений продукт, що реалізується на ринку, або у новий чи вдосконалений технологічний процес, що використовується у практичній діяльності, а також пов'язані з цим процесом наукові розробки та дослідження.

Інноваційна діяльність також визначається як діяльність, спрямована на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок, що зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних

товарів і послуг. Процес охоплює комплекс робіт, спрямованих на розробку та впровадження технологічно нових або значно вдосконалених продуктів (продуктові інновації) і виробничих процесів (процесні інновації).

Інноваційна діяльність охоплює всі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні дії, які сприяють реалізації інновацій або здійснюються з цією метою. До інноваційної діяльності входять дослідження і розробки, не обов'язково пов'язані з підготовкою конкретної інновації.

У Законі України «Про інноваційну діяльність» інноваційна діяльність визначається як процес, спрямований на використання та комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок, що зумовлює вихід на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг [1].

В деяких зарубіжних джерелах зустрічається таке визначення терміну «інноваційна діяльність»: «Інноваційна діяльність охоплює всі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні кроки, які фактично, або з наміром, спрямовані на реалізацію інновацій. Деякі інноваційні дії є інноваційними самі по собі, інші ж не є новими, але необхідні для впровадження інновацій. До інноваційної діяльності також належать дослідження та розробки, які безпосередньо не пов'язані з розробкою конкретної інновації» [24, с. 184].

Інноваційна діяльність у сфері економіки передбачає діяльність суб'єктів господарювання, що здійснюється на основі інвестування з метою виконання довгострокових науково-технічних програм із тривалим періодом окупності витрат, а також впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя.

Як одна з форм інвестиційної діяльності, інноваційна діяльність спрямована на впровадження досягнень науково-технічного прогресу в економічні та соціальні сфери та охоплює:

– випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки та технологій;

- здійснення прогресивних міжгалузевих структурних змін;
- реалізацію довгострокових науково-технічних програм з великим періодом окупності;
- фінансування фундаментальних досліджень для якісного покращення продуктивних сил;
- розробку і впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, спрямованих на покращення соціальних та екологічних умов.

У загальному сенсі, інноваційну підприємницьку діяльність можна розглядати як суспільний, технічний та економічний процес, що сприяє створенню товарів (продукції, послуг) і технологій з покращеними характеристиками шляхом практичного застосування нововведень.

Необхідність здійснення інноваційної підприємницької діяльності визначається декількома чинниками:

- потребою підвищення техніко-технологічного рівня виробництва;
- зростанням витрат і погіршенням економічних показників підприємств;
- швидким моральним зношуванням техніки та технологій;
- ключовою роллю науки та важливістю підвищення ефективності розробки та впровадження нових технологій;
- необхідністю посилення інтенсивних чинників розвитку виробництва через використання досягнень науково-технічного прогресу у всіх сферах економіки;
- потребою значного скорочення строків створення і впровадження нових технологій;
- важливістю розвитку масової творчості винахідників і раціоналізаторів та впровадження їх пропозицій.

На практиці виділяють три основні види інноваційної підприємницької діяльності:

- інновації в сфері техніко-технологічного забезпечення виробництва;

- інновації, спрямовані на збільшення обсягів виробництва, підвищення якості та зниження вартості продукції;
- інноваційна діяльність в галузі соціальної політики [2, с. 187].

Перший тип інноваційної підприємницької діяльності зосереджений на кількісному та якісному вдосконаленні виробничих можливостей та включає підвищення продуктивності праці, економію ресурсів та сировини, що, в свою чергу, веде до збільшення прибутковості. Другий тип інноваційної діяльності фокусується на поліпшенні якості продукції, зменшенні її вартості та розширенні асортименту для більш повного задоволення потреб споживачів. Третій тип інноваційної діяльності стосується розвитку та покращення сфери послуг, що включає створення оптимальних умов для праці та відпочинку, а також підвищення продуктивності праці.

Існує три основні способи організації інноваційного процесу (рис. 1.1):

- 1) Внутрішня організація
 - інновації розробляються і впроваджуються всередині компанії її спеціалізованими підрозділами з використанням планування та моніторингу їх взаємодії в рамках інноваційного проекту.
- 2) Зовнішня організація через контракти
 - компанія замовляє розробку та впровадження інновацій у сторонніх організацій, які відповідають за створення нововведень.
- 3) Зовнішня організація через венчури
 - компанія створює дочірні венчурні фірми для реалізації інноваційних проектів, залучаючи зовнішні інвестиції.

Рис. 1.1 Основні способи організації інноваційного процесу

Найпоширеніший спосіб - це замовлення розробки інновацій зовнішнім організаціям, а їх освоєння відбувається внутрішніми ресурсами компанії. Перший спосіб рідше використовується через обмежений потенціал внутрішніх наукових ресурсів компанії.

В основі всіх типів інноваційної діяльності лежить створення та впровадження нових продуктів або послуг, що призводить до створення цінностей та благ.

Важливо враховувати життєвий цикл нововведень, який охоплює період від ідеї до комерційного використання. Після початкового активного попиту на нововведення, воно переходить в категорію стандартних продуктів. Щоб зберегти конкурентні переваги, компанія повинна своєчасно відмовитися від неефективних нововведень та розпочати впровадження нових. Життєвий цикл попереднього нововведення завершується з моменту впровадження наступного.

Аналіз досвіду стимулювання інноваційної діяльності показує, що роль інновацій у розвитку економіки держав постійно зростає, і підтримка цієї діяльності з боку урядів стає дедалі інтенсивнішою. У розвинутих країнах інноваційна діяльність підтримується через різні економічні механізми, включаючи податкові та патентні регулювання. Основні елементи податкової підтримки включають:

- відтермінування податкових зобов'язань у разі додаткових витрат на інновації;
- зменшення податку на приріст витрат, спрямованих на інноваційні цілі;
- звільнення прибутку від оподаткування, отриманого від реалізації інноваційних проектів протягом кількох років;
- пільгове оподаткування дивідендів від акцій компаній, що займаються інноваційною діяльністю;
- зниження ставок податку на прибуток для направлення резервних коштів на державні та спільні науково-дослідні проекти;
- надання пільг за участь у пріоритетних програмах;
- зменшення оподаткованого прибутку на вартість обладнання, переданого вищим навчальним закладам і НДІ;
- вирахування з прибутку до оподаткування внесків до благодійних фондів, що фінансують інновації;
- зарахування частини податку з прибутку на спеціальні рахунки для інноваційних цілей;

Вище перелічені заходи свідчать про те, що багато країн надають пріоритет розвитку інноваційної діяльності, розуміючи її значення для забезпечення високого рівня конкурентоспроможності на глобальному ринку.

Переваги інноваційного підходу у підвищенні конкурентоспроможності підприємств очевидні, і його вплив на виробництво є радикальним і комплексним. Підприємства, які активно займаються інноваціями, отримують конкурентні переваги, уникнувши залежності від провідних фірм, які часто передають застарілі технології під виглядом новинок. Інновації, а отже і наука, що їх продукує, наразі менш доступні, ніж природні ресурси, і володіють ними переважно високо розвинуті країни, які використовують їх для підтримання монопольного становища і отримання надприбутку.

Важливо зазначити, що володіння інноваціями виступає ключовим фактором успіху в конкурентній боротьбі. В умовах ринкових трансформацій інноваційні проблеми стають особливо актуальними. Вирішення цих проблем є необхідною умовою успішних ринкових реформ і виходу з економічної кризи, адже нині інновації стають основним фактором розвитку для більшості підприємств.

Згідно з міжнародним досвідом, розвинуті країни акцентують увагу не на цінній конкуренції, а на інноваційних процесах, що ведуть до покращення виробничого потенціалу підприємств. Вітчизняні дослідники також намагаються визначити національні пріоритети у сфері інновацій та знайти ефективні механізми їх залучення та використання.

Загалом, основним стимулом для активізації інноваційної діяльності вважається процес інтелектуалізації економіки. На відміну від обмежених природних ресурсів, людські ресурси, технології та знання є невичерпним джерелом для сталого розвитку і виходу з економічної кризи.

1.2. Чинники, що впливають на інноваційну діяльність підприємства

Інноваційна діяльність підприємств - процес, що орієнтований на впровадження результатів завершених наукових досліджень і розробок або інших досягнень у науково-технічній сфері в новий або удосконалений продукт, а також нові або покращені технологічні процеси, разом із супутніми науковими дослідженнями і розробками. Даний процес також включає комерціалізацію і використання результатів наукових досліджень, що веде до появи нових конкурентоспроможних товарів і послуг на ринку.

На сучасному етапі інноваційна діяльність виступає основним двигуном розвитку підприємництва і ключовим чинником успіху підприємства, що в результаті вимагає створення сприятливих умов для функціонування інноваційних суб'єктів на національному та міжнародному рівнях, розвитку правового середовища в інноваційній сфері та інших аспектів. Для цього потрібно стимулювати інноваційну активність підприємств, покращувати інноваційну інфраструктуру та впроваджувати різні адміністративні, економічні та організаційні інструменти.

Чинник як причина певного явища, що знаходиться у прямому зв'язку з його наслідком, впливає на ефективність інноваційної діяльності підприємств. Для розробки заходів підтримки вітчизняної інноваційної сфери важливо вивчити чинники, які позитивно і негативно впливають на інноваційну діяльність промислових підприємств - це дозволить визначити пріоритетні напрямки впливу на інноваційні структури для підвищення їх ефективності та розвитку.

На сучасному етапі результати інноваційної діяльності, що зумовлені прискоренням науково-технічного прогресу, мають значний вплив на всі аспекти розвитку людського суспільства. Вони змінюють умови життя та діяльності людей, а також способи їхнього існування і розвитку. Сучасна економіка відзначається посиленням конкуренції, і в цьому контексті інновації стають необхідним компонентом господарської діяльності

підприємств, забезпечуючи їхній розвиток. Інноваційна діяльність в даному випадку, виступає ключовим напрямком для будь-якого підприємства, яке інтегрує знання з різних областей, таких як технології, економіка, екологія, соціальна психологія, соціологія, а також фундаментальні та прикладні науки, теорія і практика виробництва та управління, стратегія і тактика.

Високий рівень інноваційності виступає основою конкурентоспроможності в умовах сучасного науково-технічного прогресу. Інноваційна діяльність підприємства виступає результатом інноваційного потенціалу, який включає наукові, технічні, технологічні, інфраструктурні, фінансові, правові, культурні та інші можливості для впровадження інновацій, саме тому актуалізація цього потенціалу вважається основою інноваційної діяльності підприємства, що виявляється через інтенсивність інноваційних процесів і результативність інноваційної діяльності.

Слід підкреслити, що зовнішнє середовище має декілька ключових характеристик:

- взаємозв'язок факторів середовища;
- складність, велика кількість та високий рівень змінюваності факторів, які впливають на підприємство загалом і на його інноваційну діяльність зокрема;
- динамічність, що визначається основними економічними трендами країни;
- імовірнісний характер змін, які відбуваються у навколишньому середовищі [23, с. 226].

За рахунок постійного впливу зовнішнього середовища на інноваційну діяльність будь-якого з підприємств, важливо детально дослідити різні чинники зовнішнього середовища у контексті інноваційної діяльності підприємства, оскільки саме це середовище постачає економічні ресурси для підтримки внутрішніх інноваційних процесів.

Підприємство постійно взаємодіє з навколишнім середовищем, що забезпечує його ефективне функціонування та розвиток. Для успішної

діяльності підприємства необхідно глибоке розуміння ситуації і тенденцій, що визначають зміни різних компонентів середовища, з метою розробки інноваційної політики, яка вимагає стратегії поведінки та тактичних дій для її реалізації. За поточних умов, стан зовнішнього середовища критично важливий для розвитку інноваційних підприємств, оскільки воно є основною умовою їх існування.

Наукова література класифікує чинники (фактори) зовнішнього середовища на два типи: фактори прямого впливу (мікросередовище) та фактори опосередкованого впливу (макросередовище) [19, с. 396]. Макрофактори формують загальні умови для функціонування підприємств у середовищі. До таких макрофакторів, що впливають на інноваційну діяльність підприємства, відносяться правові, політичні, соціальні, технологічні, економічні, стійкі та кліматичні аспекти.

Політичні чинники передбачають, що стабільність політичної ситуації в країні визначає ефективність інноваційної діяльності, що, у свою чергу, підвищує інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств, включаючи іноземних партнерів. Юридичні фактори зумовлюють, що законодавчо встановлений правовий статус підприємства визначає організацію стимулювання інновацій та взаємодію з центральними та місцевими органами влади, які здійснюють контроль та нагляд за інноваційною діяльністю, спираючись на систему законодавства.

Економічні чинники визначають загальну фінансову ситуацію в країні або регіоні, де функціонує компанія. Дані чинники критично важливі, оскільки поточний і прогнозований економічний стан має постійний вплив на досягнення бізнес-цілей, в тому числі реалізацію інновацій.

Науково-технічні чинники макросередовища, які мають опосередкований вплив на інноваційну діяльність, відіграють ключову роль у впровадженні нових технологій у виробничі процеси. Збереження високого рівня інновацій вітчизняних компаній можливе за умови повного

використання наукового та технічного прогресу, яке підтримується державою.

Соціальні чинники охоплюють опосередкований вплив культурних та моральних норм, а також професійні та особистісні якості працівників, їх здоров'я та інші аспекти соціального середовища. Дане середовище значно впливає на асортимент і обсяги виробництва та визначає вимоги до інноваційних продуктів і їх якість, залежно від платоспроможного попиту на них. Соціальні чинники також мають суттєвий вплив на результати інноваційної діяльності компаній.

Стійкі чинники пов'язані з підвищенням ризиків у складних умовах сучасного виробництва. Основною проблемою української економіки вважається низька продуктивність праці при високому зносі обладнання в ключових галузях, що призводить до екологічних катастроф і підвищення екологічних ризиків.

Природно-кліматичні чинники охоплюють природне середовище, в якому працює компанія, і впливають на її стійкість до інновацій. В умовах обмежених природних ресурсів, ці чинники заохочують компанії вдосконалювати інновації в галузі використання природних ресурсів і їх заміни альтернативами, в тому числі штучні матеріали.

На думку інших дослідників [21, с. 54], чинники, що впливають на інноваційну діяльність підприємств, поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні чинники стосуються можливостей підприємства, обсягу і якості доступних ресурсів, а також організації його діяльності на мікрорівні. Зовнішні чинники ж є незалежними від підприємства і в більшості випадків виступають як серйозна перешкода для реалізації інноваційних проектів, оскільки їх не можна контролювати.

Як внутрішні, так і зовнішні чинники відіграють як позитивну, так і негативну роль на будь-якому етапі інноваційного процесу. Після аналізу праць вчених ми узагальнили їхні підходи і запропонували класифікацію, яка оцінює вплив чинників з різних точок зору.

Серед ключових позитивних чинників внутрішнього впливу важливою виступає наявність ресурсів, таких як фінансові, матеріально-технічні, людські та інші. Дані ресурси вважаються основою для здійснення інноваційної діяльності і можуть бути регульовані. Без належних ресурсів ефективно впровадження інновацій стає складним, що веде до зниження загальної ефективності підприємства.

Найзначніший чинник прямого впливу, який можна регулювати - фінансування. Багато керівників уникають кредитів через високі відсоткові ставки, а банки можуть відмовити в кредитуванні, якщо проекти виглядають надто ризикованими або радикальними.

Один із важливих аспектів вивчення інноваційної діяльності – це аналіз організаційних регулюючих чинників всередині підприємства. Часто компанії, які планують інноваційні зміни, стикаються з проблемою невідповідності між цілями і наявною організаційною структурою. Працівники можуть використовувати застарілі технологічні карти, не мати належних умов для впровадження інновацій і не отримувати матеріальних стимулів для підтримки інноваційного процесу, а перелічені проблеми можна вирішити шляхом змін у внутрішній політиці підприємства, реформування менеджменту праці, корегування стилю управління та стимулювання ініціативності у вирішенні виробничих завдань.

Вплив на інноваційну діяльність підприємств в Україні поділяється на дві основні категорії (табл. 1.2): зовнішні і внутрішні чинники. Зовнішні чинники, що не підлягають контролю з боку підприємства, можуть або сприяти розвитку інновацій, або ж гальмувати його. Внутрішні чинники включають аспекти, які безпосередньо пов'язані з ресурсами, організацією і ефективністю внутрішніх процесів підприємства. Розуміння цих чинників вагомо для формування ефективної стратегії інноваційної діяльності, оскільки вони визначають як можливості, так і перешкоди для впровадження нових ідей та технологій.

**Комбінації впливу чинників на інноваційну діяльність підприємств
України**

Категорія	Сприяють інноваційній діяльності	Стримують інноваційну діяльність
Екзогенні чинники	<ul style="list-style-type: none"> - Розвиток конкуренції в галузі наукомістких товарів - Міжнародна науково-технічна кооперація - Законодавчі ініціативи, що підтримують інновації 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатня кількість фінансування - Нерозвинене міжнародне співробітництво - Неповна інформаційна база про інновації
Ендогенні чинники	<ul style="list-style-type: none"> - Наявність інноваційних ресурсів (фінансових, технічних, людських) - Сприятливе соціальне середовище для нововведень - Наявність ефективних інноваційних стратегій 	<ul style="list-style-type: none"> - Відсутність необхідних ресурсів та наукової бази - Низька орієнтація організаційних структур на інновації - Високі витрати на інноваційну діяльність

Джерело: [8, с. 183]

Хоча стиль керівника вважається непрямим впливом на інноваційну діяльність, він все ж має значний вплив на формування соціально-психологічного клімату в колективі. Агресивний і авторитарний стиль керівництва призводить до відсутності мотивації у працівників для змін, саморозвитку та вдосконалення процесів. Соціально-психологічні аспекти, що регулюються як керівниками, так і власниками організації, ефективно контролюються за умови усвідомлення поточного стану клімату на підприємстві та необхідності корегування ситуації.

Екзогенні аспекти (зовнішнього середовища) зазвичай не підлягають безпосередньому регулюванню з боку підприємства. До таких аспектів відносяться нормативно-правові вимоги, які повинні дотримуватися керівники організації і які визначаються державними органами. В більшості секторів економіки України, важливо зазначити нестабільність податкового законодавства, що змушує бізнесменів зосереджуватися на виконанні податкових зобов'язань замість інноваційних проектів. Керівники змушені адаптуватися до економічних, політичних і соціокультурних умов, що також визначаються глобалізаційними процесами і науково-технічним прогресом.

Сучасні вітчизняні виробники часто стикаються з браком єдиної інформаційної бази, що містить дані про інноваційні проекти і їх реалізацію.

Багато керівників не мають чіткого розуміння, з чого почати і де отримати консультації. Формування такої інформаційної бази виступає ключовим заходом для покращення інформаційного середовища, в якому функціонують аграрні підприємства, а даний аспект є частково зовнішнім, але підприємства можуть активно впливати на його розвиток через співпрацю з науково-дослідними організаціями, що сприяє не лише ознайомленню з інноваціями, але й забезпеченню наукового супроводу їх впровадження.

Важливою є також класифікація аспектів за рівнем їх організаційно-економічного формування, оскільки це дозволяє більш структуровано аналізувати та оцінювати різні чинники, які впливають на діяльність підприємства. Така класифікація допомагає розділити процеси управління на стратегічний, тактичний та операційний рівні, що, у свою чергу, забезпечує більш точну оцінку ефективності кожного етапу роботи компанії. (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація впливових аспектів на інноваційну діяльність підприємств за організаційно-економічним рівнем

Рівень формування аспекту	Впливовий аспект
Світовий	<ul style="list-style-type: none"> - Міжнародна колаборація з науково-дослідними установами - Іноземні інвестиції - Глобальні економічні програми, проекти та гранти - Активність міжнародних валютно-фінансових організацій та економічних об'єднань - Науково-технічний прогрес та світовий поділ праці - Міжнародна конкурентність
Макрорівень (державний)	<ul style="list-style-type: none"> - Державні кредити та фінансова підтримка аграрного сектора - Підтримка інновацій з боку регіональних органів - Інвестиційна привабливість регіону, ресурсне забезпечення та інноваційний клімат - Загальний соціально-економічний розвиток країни
Мезорівень (регіональний, галузевий)	<ul style="list-style-type: none"> - Наявність активних інноваційних господарств у регіоні - Виробнича структура та організаційні методи - Науково-технічний, фінансово-економічний, маркетинговий, кадровий потенціал, інформаційні та матеріальні ресурси
Мікрорівень (суб'єкт господарювання)	<ul style="list-style-type: none"> - Внутрішні відносини в межах господарства

Джерело: [20]

Проаналізувавши таблицю 1.3 зауважено, що сучасні рівні впливу на інноваційну діяльність підприємств охоплюють глобальний, державний, регіональний і локальний рівні. Глобальний і державний рівні в основному визначаються політикою держави та економічною ситуацією в країні. Чинники на локальному рівні діють в межах конкретного підприємства і залежать від його характеристик, таких як розмір, спеціалізація та ресурси.

В умовах сучасної глобалізації, що виступає каталізатором змін у всіх сферах економіки, в тому числі ринки, важливо враховувати її вплив. За останні десять років розвиток інновацій на підприємствах був суттєво сформований вступом до міжнародних організацій, орієнтацією на євроінтеграцію, а також переорієнтацією на нові ринки.

Важливо оцінювати роль міжнародних організацій, які можуть надати фінансову підтримку та приймати важливі рішення для національних підприємств. Іноземні інвестиції в даному випадку - один з ключових джерел фінансування інновацій, що позитивно впливають на їх реалізацію. Також корисно вивчати досвід високорозвинених країн в інноваціях, щоб знайти нові можливості для впровадження інновацій.

Між чинниками на різних рівнях існує тісний зв'язок. Чинники глобального рівня суттєво впливають на нижчі рівні організації, підвищивши за цих умов стимулювання інновацій. Інноваційна активність на локальному рівні залежить від політики державних і регіональних органів влади, а успішність підприємств у формуванні інноваційного середовища буде залежати від їхньої спроможності впливати на це середовище.

Тож, попри численні підходи до класифікації впливових чинників на інноваційну діяльність, досі не існує єдиної уніфікованої схеми, яка б забезпечувала комплексну інформацію з цього питання. Наша пропозиція полягає в тому, щоб вивчати кожен чинник з різних аспектів, розглянувши його як з зовнішньої, так і з внутрішньої перспективи, а також визначати, коли він може виступати як стимулюючий, а коли як стримуючий елемент у процесі реалізації інновацій.

Крім того, важливо аналізувати зазначені чинники не тільки на рівні держави, регіону чи окремого підприємства. В умовах глобалізації дедалі важливіше стає вивчення міжнародного досвіду в сфері інноваційного трансферу, а співпраця з міжнародними організаціями перспективна, оскільки їхня діяльність суттєво стимулює подальший розвиток інновацій на національному рівні.

1.3. Методи оцінки ефективності інноваційної діяльності

Перед тим як перейти до розгляду оцінки ефективності нових рішень, важливо зосередитися на основних поняттях – ефект і ефективність. Ефект (від лат. effectus) означає досягнутий результат будь-якого заходу (в даному випадку інноваційної діяльності) в його матеріальному, фінансовому та соціальному аспектах. До таких результатів інноваційної діяльності відносяться:

- підвищення якості продукції;
- зменшення часу на виробництво і обіг;
- вивільнення ресурсів тощо.

Ефективність – це відносна величина, яка визначає результативність витрат [15, с. 280]. Вона оцінюється шляхом порівняння досягнутого ефекту і витрат, понесених для його отримання.

Результати інноваційної діяльності бувають як якісними, так і кількісними, в тому числі натуральні, трудові та вартісні аспекти. В залежності від результатів і витрат розрізняють такі види ефектів від інноваційної діяльності: економічний, науково-технічний, податковий, соціальний, ресурсний і екологічний.

Економічний ефект вважається загальним вираженням результатів інновацій у вартісному вигляді. Інші види результатів, такі як науково-технічні, соціальні, екологічні, які не можна виразити у фінансових термінах, не охоплюються економічним ефектом і існують окремо. В науковій

літературі існують різні погляди на класифікацію ефектів від інноваційної діяльності. Зазначені ефекти взаємопов'язані між собою: економічні результати прямо залежать від науково-технічного, податкового і соціального ефектів. Водночас ресурсний і екологічний ефекти виникають як наслідок науково-технічного прогресу і опосередковано впливають на економічний ефект інновацій.

Економічний ефект часто вимірюють у грошових одиницях і він буває як позитивним (економія), так і негативним (збитки). Існує також поняття потенційних збитків, які вдалося уникнути завдяки впровадженню нових технологій (наприклад, використання систем очистки води дозволяє уникнути штрафів за порушення екологічних норм і запобігти шкоді навколишньому середовищу).

Економічний ефект інноваційної діяльності визначається прибутком від:

- продажу інноваційної продукції;
- впровадження нових технологічних процесів;
- удосконалення використання виробничих потужностей;
- впровадження патентованих винаходів, корисних моделей, промислових зразків та інших нововведень [4, 12].

Науково-технічний ефект характеризується збільшенням наукової, науково-технічної та технічної інформації. Оцінка науково-технічного ефекту включає:

- покращення науково-технічного рівня виробництва;
- підвищення організаційного рівня виробництва і праці;
- кількість зареєстрованих охоронних документів (права на авторство, патенти, ліцензії, ноу-хау тощо);
- збільшення частки нових інформаційних технологій та технологічних процесів;
- удосконалення рівня автоматизації та роботизації виробництва;
- зростання кількості наукових і технічних публікацій;

– підвищення конкурентоспроможності підприємства та його продукції.

Науковий ефект, що виступає результатом фундаментальних і прикладних досліджень, оцінюється через потенційний економічний ефект. Результати прикладних та дослідно-конструктивних розробок також оцінюються, головним чином, на основі очікуваного економічного ефекту. Податковий ефект відзначається зменшенням витрат грошових коштів підприємства завдяки набору податкових і інших пільг, які надаються учасникам інноваційних проектів.

Соціальний ефект від інноваційної діяльності вимірюється за такими критеріями:

- змінами в кількості робочих місць на об'єктах, де реалізується нововведення;
- поліпшенням умов праці для співробітників;
- збільшенням доходів працівників організації;
- змінами в структурі та рівні кваліфікації виробничого персоналу;
- поліпшенням стану здоров'я співробітників [12, с. 80 - 82].

Ресурсний ефект відображає вплив нововведень на обсяги виробництва та споживання певних ресурсів. Він проявляється у зменшенні використання ресурсів на підприємстві. Ресурсний ефект зазвичай виражається у вартісному вимірі і вважається складовою економічного ефекту та оцінюється за такими показниками:

- підвищенням продуктивності праці (або зменшенням трудомісткості);
- зростанням ефективності використання основних засобів;
- зниженням матеріаломісткості продукції;
- прискоренням обороту виробничих запасів, грошових коштів, дебіторської заборгованості тощо.

Екологічний ефект відображає вплив інновацій на навколишнє середовище. Створення складних технологічних систем призводить до

підвищення техногенного навантаження і екологічного ризику. Екологічна безпека стає особливо важливою в процесі оцінки нововведень, що зумовлює необхідність підвищення вимог до якості проектування, виготовлення та експлуатації складних технічних систем. Даний ефект оцінюється за наступними показниками:

- зниження рівня забруднення повітря, землі та води шкідливими речовинами;
- зменшення кількості виробничих відходів;
- підвищення ергономічності виробничих процесів (зниження рівня шуму, вібрації, електромагнітного випромінювання тощо);
- покращення якості екологічної продукції;
- зменшення штрафів за порушення екологічних норм та законодавства.

Економічний ефект буває двох типів залежно від цілей: загальноекономічний (макроекономічний) та комерційний. Загальноекономічний ефект вимірюється загальним впливом від використання нової техніки чи інших інновацій, обчислюється шляхом порівняння результатів її застосування з усіма витратами на розробку, виробництво та використання. Ефект також враховує не лише основні результати (вартість продукції, виробленої за допомогою нової техніки), але й супутні фактори (вплив на суміжні виробничі ланки, навколишнє середовище, умови праці) [13, с. 32].

Оцінка економічної ефективності будь-якої господарської діяльності, в тому числі інноваційну, зводиться до порівняння досягнутого економічного результату з понесеними витратами. Оцінювати можна проекти, що представляють різні типи інновацій, за цих умов:

- об'єктом оцінки вважаються засоби та інструменти праці, такі як машини, обладнання, будівлі. Вони можуть бути новими, реконструйованими або модернізованими, а також тими, що створюються, виробляються чи експлуатуються;

- об'єктами виступають матеріали, паливо, енергоресурси;
- інновації охоплюють предмети кінцевого споживання населення, технологічні процеси, методи організації виробництва, праці та управління.

Оцінювання будь-якого інвестиційного проекту базується на концепції грошових потоків CF_1, CF_2, \dots, CF_n , які формуються протягом декількох часових періодів у результаті реалізації певного проекту або використання конкретних активів [17, с. 16]. Найбільш складною частиною оцінювання економічної ефективності інноваційних проектів - прогнозування майбутніх грошових потоків.

Грошовий потік слід розглядати як суму припливів або надходжень грошових коштів (позитивне значення) і відтоків коштів або витрат (негативне значення), що виникають у рівні часові інтервали. Припливи грошових коштів забезпечуються за рахунок власних джерел фінансування (чистого прибутку, амортизаційних нарахувань, випуску акцій) і позикових ресурсів (кредити банків та інших фінансових установ, випуск облігацій), а також за рахунок продажу фінансових інвестицій, старих основних засобів тощо.

Витрати грошових коштів виникають при інвестуванні в необоротні активи (основні засоби, нематеріальні активи) і в чисті оборотні активи (чистий робочий капітал, що визначається як різниця між оборотними активами та поточними зобов'язаннями). Окрім того, витрати коштів відбуваються через поточні витрати на інноваційні проекти, сплату податків, відсотків за кредитами, погашення позик тощо.

Розмір грошового потоку обчислюється методом прямого розрахунку, якщо інвестиції в інноваційний проект повністю фінансово відокремлені і мають конкретні комерційні результати (наприклад, створення нового підприємства або філії).

Альтернативним підходом вважається непрямий метод (метод коригування), де прибуток коригується на доходи і витрати, що не пов'язані з рухом грошових коштів, такими як операційна дебіторська та кредиторська

заборгованість. Вважається, що припливи або відтоки коштів генеруються в межах одного часового періоду і відбуваються або на його початку, або в кінці, тобто вони не розподілені в межах періоду, а концентруються на одній з його меж. У першому випадку грошовий потік називається потоком пренумерандо або авансовим, а у другому - потоком постнумерандо. (рис. 1.2)

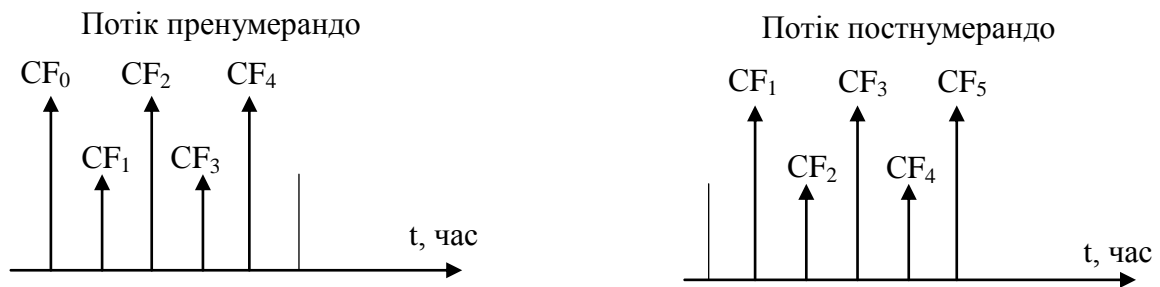

Рис. 1.2 Різновиди грошових потоків

Джерело: [4]

На практиці потік постнумерандо набув більшого поширення, оскільки саме він є основою методик аналізу інвестиційних проєктів - це пов'язано з загальними принципами бухгалтерського обліку, які передбачають підведення підсумків і оцінку фінансових результатів після завершення звітного періоду. Щодо надходжень коштів, на практиці вони зазвичай розподіляються в часі нерівномірно, тому зручніше умовно віднести всі надходження до кінця періоду, що в результаті сприяє формуванню рівних часових періодів та дозволяє розробити зручні алгоритми оцінки. Потік пренумерандо, в свою чергу, має значення при аналізі різних схем накопичення коштів для подальшого їх інвестування.

Згідно методу врахування фактору часу, грошові кошти, залучені у фінансових операціях, мають часову вартість, суть якої полягає в наступному: одна грошова одиниця, що є у розпорядженні інвестора в даний момент часу, цінніша, ніж така ж сама одиниця, очікувана в майбутньому. Відхилення від цього принципу можливі, але вони рідкісні та мають абстрактний характер (наприклад, коли доступна процентна ставка дорівнює нулю).

Ефективність будь-якої фінансової операції, що передбачає нарощення початкової суми PV до очікуваної майбутньої суми FV ($PV \rightarrow FV$), оцінюється за допомогою абсолютного показника приросту $FV - PV$ або відносного показника - процентної ставки. Залежно від того, який показник обирають як базовий - PV або FV - розрізняють два види ставок.

Процентна ставка визначається як відношення приросту ($FV - PV$) до початкової суми PV . Вона також має й інші назви, такі як: норма прибутку або дохідність: (формула 1.1)

$$r_t = \frac{FV - PV}{PV} \quad 1.1$$

Дисконтна ставка (або облікова ставка) обчислюється як відношення приросту ($FV - PV$) до очікуваної майбутньої суми FV . Співвідношення між ними виражається таким чином: (формула 1.2)

$$d_t = \frac{FV - PV}{FV} \quad 1.2$$

Процес, коли визначають початкову суму та ставку (процентну або облікову), у фінансах називають нарощенням. У цьому випадку обчислюється кінцева сума, яку називають нарощеною, а використана ставка - ставкою нарощення - це означає рух грошових потоків від теперішнього часу до майбутнього. Коли задані майбутня очікувана сума та ставка, це процес дисконтування. Тут визначається приведена сума, а ставка називається ставкою дисконтування. Даний процес описує рух грошових потоків від майбутнього до теперішнього (рис. 8.3).

Згідно методу «рух грошового потоку» - «приведена вартість» - ключовий термін у оцінці інвестиційних проектів. У літературі даний показник також називають «сьогоднішня вартість» або «теперішня вартість», що означає дисконтовану суму, яку планують отримати в майбутньому. Дисконтування проводиться на будь-який момент часу, який цікавить аналітика.

У фінансових розрахунках ставка дисконтування буває або процентною (математичне дисконтування), або дисконтною (банківське дисконтування).

Існують дві основні схеми нарахування відсотків. Схема простих відсотків припускає незмінність бази нарахування. Схема складних відсотків передбачає капіталізацію відсотків, тобто база для нарахування зростає за рахунок попередніх відсотків. Чим частіше нараховуються складні відсотки, тим швидше зростає нарощена сума.

Формула 1.3 відображає розрахунок майбутньої вартості за схемою простих відсотків [4]:

$$FV = PV \times (1 + r \times n) \quad 1.3$$

де r - ставка, n - кількість періодів.

Формула 1.4 відображає розрахунок майбутньої вартості за схемою складних відсотків:

$$FV = PV \times (1 + r)^n \quad 1.4$$

Схема простих відсотків вигідніша для короткострокових операцій ($n < 1$), а схема складних відсотків - для довгострокових ($n > 1$). Формула 1.5 використовується для приведення майбутніх доходів до теперішнього часу за простими відсотками:

$$PV = \frac{FV}{(1 + d \times n)} \quad 1.5$$

Формула 1.6 відображає приведення за складними відсотками:

$$PV = \frac{FV}{(1 + d)^n} \quad 1.6$$

Три фактори впливають на показник r :

- річна процентна ставка в банку.
- річний рівень інфляції.
- ризик, пов'язаний з інновацією.

Для ризикових проектів рекомендується використовувати вищу норму дисконту. Вибір ставки дисконту залежить від кожного проекту. Є два підходи:

- ставка відображає вартість залучення коштів;
- ставка враховує альтернативні можливості використання коштів.

У першому випадку базою виступає безризикова ставка, як-от LIBOR, яка коригується на премії за ризик, інфляцію та низьку ліквідність. Якщо проект фінансується з одного джерела, використовується ставка за користування капіталом, додавши премії за ризик, інфляцію та ліквідність.

Якщо проект фінансується з декількох джерел, використовується середньозважена вартість капіталу (WACC), яка відображає середню дохідність для власників та кредиторів. Другий підхід передбачає встановлення ставки дисконту як максимального значення ставки дохідності серед можливих альтернативних інвестицій.

Висновки до розділу 1

Інноваційна діяльність виступає ключовим двигуном сучасного розвитку, що забезпечує впровадження нових технологій, продуктів і процесів, що сприяють підвищенню ефективності, конкурентоспроможності та якості життя. Вона охоплює комплекс наукових, технологічних, організаційних та комерційних заходів, які разом формують основу для економічного зростання та соціального прогресу, сприяють створенню додаткової цінності і забезпечують стійкий розвиток суспільства.

Чинники, що впливають на інноваційну діяльність підприємства, охоплюють як зовнішні, так і внутрішні фактори, кожен з яких має значний вплив на ефективність інноваційного процесу. Зовнішні фактори, такі як політична стабільність, економічне середовище, соціальні тенденції та науково-технічний прогрес, визначають умови, в яких функціонує підприємство, і можуть сприяти або перешкоджати інноваціям. Внутрішні фактори, зокрема наявність ресурсів, організаційна структура та мотивація персоналу, безпосередньо впливають на здатність підприємства реалізовувати інноваційні проекти.

Оцінка ефективності інноваційної діяльності дозволяє визначити результативність витрат через порівняння досягнутого ефекту з понесеними

витратами, враховуючи економічний, соціальний, науково-технічний, ресурсний та екологічний аспекти. Іншими словами - це важливий процес для підприємств, який допомагає оцінити вплив нововведень на різні сфери діяльності, покращити управлінські рішення та забезпечити максимальну вигоду від інвестицій у нові технології та процеси.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТОВ «МОЛОЧНО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ»

2.1. Оцінка наявності та ефективності використання потенціалу підприємства

ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Скатинославський» (ЄДРПОУ: 33766993) розташоване у Дніпропетровській області, Дніпровському районі, за адресою: 52020, сільрада Чумаківська, Комплекс Будівель Та Споруд, 1-Д. Компанія була створена і зареєстрована 5 жовтня 2005 року. Організаційно-правова форма підприємства - товариство з обмеженою відповідальністю, що означає, що учасники цього товариства несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства в межах своїх внесків.

Історія створення та розвитку ТОВ «МВК «Скатинославський» пов'язана з бажанням створити потужне підприємство у галузі молочного виробництва, здатне забезпечувати населення якісною молочною продукцією. З моменту заснування компанія значно розширила свої виробничі потужності та спектр надаваних послуг. Спочатку підприємство орієнтувалося на виробництво молока та молочних продуктів, поступово розширивши асортимент своєї продукції та послуг. Сьогодні воно вважається одним із провідних підприємств у своїй галузі.

Підприємство належить до агропромислового комплексу, зокрема молочної промисловості. Основні види економічної діяльності ТОВ «МВК «Скатинославський» відповідають класифікації видів економічної діяльності (КВЕД) України. Серед них основними є:

01.41 - розведення великої рогатої худоби молочних порід;

46.21 - оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;

77.31 - надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування;

77.12 - надання в оренду вантажних автомобілів;

77.11 - надання в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів;

68.20 - надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна;

52.10 - складське господарство;

49.41 - вантажний автомобільний транспорт, 46.90 - неспеціалізована оптова торгівля;

46.33 - оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами.

ТОВ «МВК «Єкатеринославський» спеціалізується на виробництві молока та молочних продуктів. Виробничі потужності підприємства дозволяють забезпечувати повний цикл виробництва, починаючи від розведення великої рогатої худоби та закінчуючи переробкою молока і виготовленням різноманітних молочних продуктів. Компанія також займається оптовою торгівлею зерном, кормами для тварин та молочними продуктами, а також надає в оренду сільськогосподарське устаткування та автомобілі, що дозволяє їй отримувати додаткові доходи та забезпечувати комплексний підхід до ведення бізнесу.

Компанія активно розвиває свій кадровий та виробничий потенціал. Вона здійснює технічні випробування та дослідження, що дозволяє постійно покращувати якість продукції та впроваджувати нові технології. ТОВ «МВК «Єкатеринославський» володіє значними ресурсами, в тому числі сучасними виробничими лініями та обладнанням, що дозволяють здійснювати ефективне та економічно вигідне виробництво.

Основні завдання компанії спрямовані на подальший розвиток виробничих потужностей, підвищення якості продукції та збільшення обсягів реалізації. Для досягнення цих цілей підприємство активно впроваджує інновації, покращує технологічні процеси та здійснює постійний моніторинг ринкових тенденцій. Завдяки цьому ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

зберігає конкурентоспроможність на ринку та забезпечує стабільний розвиток свого бізнесу.

Організаційна структура ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» побудована таким чином, щоб забезпечити ефективне управління різними аспектами виробничого процесу та підтримувати високий рівень продуктивності і якості продукції. Більш детально структуру управління показано на рисунку 2.1.

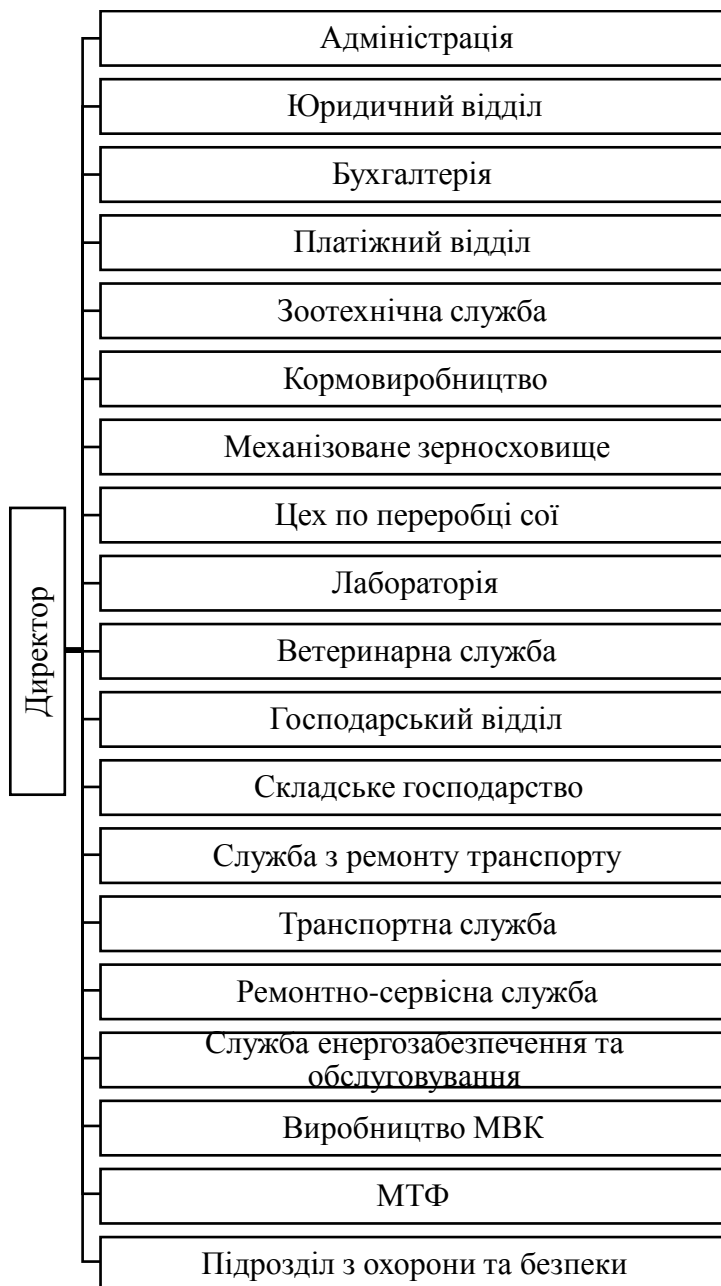

Рис. 2.1 Організаційна структура ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський»

Організаційна структура ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» має лінійну форму управління, що передбачає чітку підпорядкованість усіх підрозділів підприємства одному центру управління - директору. Лінійна структура забезпечує простоту комунікацій та ефективність прийняття рішень, оскільки всі підрозділи безпосередньо підпорядковуються керівництву. Така система дозволяє оперативно контролювати діяльність різних служб і відділів, які займаються як адміністративними, так і виробничими процесами.

Під керівництвом директора знаходяться адміністрація, бухгалтерія, юридичний відділ та виробничі підрозділи, включаючи зоотехнічну службу, кормовиробництво, лабораторію, механізоване зерносховище, а також ветеринарну службу. Також є окремі служби для забезпечення матеріально-технічних та ремонтних потреб, зокрема транспортна служба, служба з ремонту транспорту та енергозабезпечення. Лінійна структура підприємства сприяє підвищенню ефективності управління виробничими процесами та контролю за виконанням завдань на різних рівнях діяльності.

Основою стабільного функціонування і розвитку будь-якого підприємства протягом багатьох років є його гнучкість до потреб ринку, а також наявність потужного промислово-виробничого потенціалу, до складу якого входять земельні, трудові та матеріальні ресурси підприємства. Кожна з цих складових частин відіграє свою певну роль в діяльності підприємства і у формуванні сукупного потужного потенціалу підприємства. А тому виникає необхідність проведення аналізу забезпеченості підприємства відповідними ресурсами та оцінки їх ефективності використання.

Оцінка складу та структури земельних ресурсів підприємства наведена в таблиці 2.1.

Проаналізувавши склад і структуру земельних ресурсів ТОВ «МВК «Єкатеринославський» за період 2021–2023 років, можна відзначити, що всі наявні категорії земель протягом періоду дослідження мали певну незначну трансформацію.

Таблиця 2.1

Динаміка складу та структури земельних ресурсів підприємства

Показники	Роки						Відхилення			
	2021		2022		2023		Абсолютне		Відносне	
	га	%	га	%	га	%	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Загальна земельна площа підприємства	90,75	100,0	91,24	100,0	93,86	100,0	0,49	2,62	0,54	2,87
в .ч.: рілля	16,81	18,52	15,75	17,26	17,83	19,00	-1,06	2,08	-6,31	13,21
Пасовища	9,47	10,44	10,2	11,18	11,1	11,83	0,73	0,9	7,71	8,82
землі зайняті під молочними фермами	51,18	56,40	52,09	57,09	50,66	53,97	0,91	-1,43	1,78	-2,75
землі зайняті під складами	12,28	13,53	12,28	13,46	12,28	13,08	0	0	0	0
Інші землі	1,01	1,11	0,92	1,01	1,99	2,12	-0,09	1,07	-8,91	116,3

Проте, найбільшу питому вагу у структурі земельних ресурсів підприємства займали землі зайняті під молочними фермами (від 53,97% у 2023 році до 57,09% у 2022 році), що пояснюється спеціалізацією підприємства. Враховуючи, що підприємство приділяє значну увагу кормовій базі тварин, то наявність ріллі і пасовищ на підприємстві не складно пояснити. В цілому їх загальна площа на підприємстві менша, ніж площа земель зайнятих під молочними фермами, проте їх розмір з року в рік зростає. Так, сумарна площа ріллі та пасовищ у 2021 році складала 26,21 га, а вже у 2023 році – 28,93 га. В цілому слід зазначити, що підприємство має достатньо земельних ресурсів для процесу відтворення відповідно до його спеціалізації.

Важливою складовою частиною потенціалу підприємства є його людський ресурс. Адже, саме фізичні та інтелектуальні здібності працівників підприємства в комплексі з корпоративною культурою підприємства сприяють покращенню результатів діяльності підприємства, а проведення аналізу наявності трудових ресурсів на підприємства, з точки зору поло-

вікових ознак, освіти тощо, дають можливість керівництву підприємства приймати обґрунтовані оперативні та стратегічні управлінські рішення для досягнення поставленої мети. Динаміку наявності працівників на підприємстві в розрізі їх основних класифікаційних ознак надано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка наявності працівників на підприємстві, осіб

Показник	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне		Відносне	
				2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Загальна чисельність працівників підприємства, осіб	195	190	202	-5	12	-2,6	6,3
<i>За структурою працівників</i>							
Адміністрація	10	10	10	-	-	-	-
Юридичний відділ	5	5	5	-	-	-	-
Бухгалтерія	7	7	7	-	-	-	-
Платіжний відділ	8	8	8	-	-	-	-
Зоотехнічна служба	15	10	12	-5	2	-33,3	20
Кормовиробництво	23	21	24	-2	3	-8,7	14,3
Механізоване зерносховище	12	12	15	-	3	-	25
Цех по переробці сої	27	27	29	-	2	-	7,4
Лабораторія	8	8	8	-	-	-	-
Ветеринарна служба	11	7	7	-4	-	-36,4	-
Господарський відділ	24	28	30	4	2	16,7	7,1
Складське господарство	9	9	9	-	-	-	-
Служба з ремонту транспорту	6	6	6	-	-	-	-
Транспортна служба	7	7	7	-	-	-	-
Ремонтно-сервісна служба	5	5	5	-	-	-	-
Служба енергозабезпечення та обслуговування	4	4	4	-	-	-	-
Виробництво МВК	6	6	6	-	-	-	-
МТФ	3	3	3	-	-	-	-
Підрозділ з охорони та безпеки	5	7	7	2	-	40	-
<i>За статевою структурою</i>							
Чоловік	110	87	73	-23,00	-14,00	-20,91	-16,09
Жінка	85	103	129	18,00	26,00	21,18	25,24
<i>За віковою структурою</i>							
До 18 років	25	20	17	-5,00	-3,00	-20,00	-15,00
Від 18 до 25 років	98	119	120	21,00	1,00	21,43	0,84
Від 25 до 45 років	54	37	41	-17,00	4,00	-31,48	10,81
Понад 45 років	18	14	24	-4,00	10,00	-22,22	71,43
<i>За рівнем освіти</i>							
Середня	97	112	119	15,00	7,00	15,46	6,25
Неповна вища	67	47	52	-20,00	5,00	-29,85	10,64
Вища	31	31	31	-	-	-	-

Проведений аналіз динаміки чисельності працівників ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» за 2021-2023 рр. показав зміни в структурі працівників за різними категоріями. Загальна чисельність працівників у 2021 році становила 195 осіб, у 2022 році знизилася до 190 осіб, що дорівнює абсолютному скороченню на 5 осіб або 2,6%. У 2023 році чисельність працівників зросла до 202 осіб, що на 12 осіб більше порівняно з 2022 роком, тобто на 6,3%.

Розглядаючи структуру працівників за підрозділами, більшість відділів залишалася стабільною протягом аналізованого періоду. Зокрема, чисельність працівників в адміністрації, юридичному відділі, бухгалтерії, платіжному відділі, лабораторії, складському господарстві, службі з ремонту транспорту, транспортній службі, ремонтно-сервісній службі, службі енергозабезпечення та обслуговування, виробництві МВК, МТФ залишалася незмінною. Проте зоотехнічна служба зазнала значних змін: з 15 осіб у 2021 році чисельність зменшилася до 10 у 2022 році (на 33,3%) і зросла до 12 у 2023 році (на 20%). Аналогічно, кормовиробництво знизило чисельність з 23 до 21 у 2022 році (на 8,7%), але збільшило до 24 у 2023 році (на 14,3%). Ветеринарна служба зменшила чисельність з 11 до 7 осіб у 2022 році (на 36,4%), і залишилася стабільною у 2023 році. Господарський відділ показав зростання з 24 до 28 у 2022 році (на 16,7%) і до 30 у 2023 році (на 7,1%). Механізоване зерносховище збільшило чисельність з 12 до 15 осіб у 2023 році (на 25%), а цех по переробці сої - з 27 до 29 осіб (на 7,4%). Підрозділ з охорони та безпеки збільшив чисельність з 5 до 7 осіб у 2022 році (на 40%).

Статева структура працівників зазнала суттєвих змін. Кількість чоловіків скоротилася з 110 осіб у 2021 році до 87 осіб у 2022 році (на 20,91%), і до 73 осіб у 2023 році (на 16,09%). Водночас, кількість жінок зросла з 85 осіб у 2021 році до 103 у 2022 році (на 21,18%), і до 129 у 2023 році (на 25,24%).

Аналіз вікової структури працівників показує, що чисельність працівників віком до 18 років знизилася з 25 осіб у 2021 році до 20 у 2022

році (на 20%) і до 17 у 2023 році (на 15%). У віковій групі від 18 до 25 років чисельність збільшилася з 98 осіб у 2021 році до 119 у 2022 році (на 21,43%) і стабілізувалася на рівні 120 у 2023 році (на 0,84%). Чисельність працівників віком від 25 до 45 років зменшилася з 54 осіб у 2021 році до 37 у 2022 році (на 31,48%), але зросла до 41 у 2023 році (на 10,81%). Чисельність працівників віком понад 45 років зменшилася з 18 осіб у 2021 році до 14 у 2022 році (на 22,22%), але значно зросла до 24 у 2023 році (на 71,43%).

За рівнем освіти, чисельність працівників із середньою освітою зросла з 97 осіб у 2021 році до 112 у 2022 році (на 15,46%) і до 119 у 2023 році (на 6,25%). Чисельність працівників з неповною вищою освітою зменшилася з 67 осіб у 2021 році до 47 у 2022 році (на 29,85%), але зросла до 52 у 2023 році (на 10,64%). Чисельність працівників з вищою освітою залишалася стабільною на рівні 31 особи протягом усього аналізованого періоду.

Важливою складовою частиною потенціалу підприємства є його стан матеріально-технічної бази. Адже, без наявності основних та оборотних засобів на підприємстві не можливо виготовляти продукцію сільського господарства. Крім того, від стану матеріальних ресурсів залежить обсяг виробництва продукції і можливість застосування новітніх технологій для її виробництва. За допомогою таблиці 2.3 проаналізуємо та оцінимо сучасний стан матеріально-технічної бази підприємства.

Дослідження щодо наявності та руху матеріальних ресурсів на підприємстві доводять, що стан матеріально-технічної бази підприємства в цілому погіршується, оскільки з року в рік коефіцієнт придатності основних засобів скорочується, але все ж таки знаходиться на достатньо високому рівні (в 2023 році коефіцієнт придатності основних засобів складав 0,641). До того ж, коефіцієнт зростання доводить, що хоча і незначними темпами, але ж підприємство намагається поступово оновлювати свої основні засоби (коефіцієнт зростання основних засобів у 2023 році проти 2021 року зріс на 1,48%). На тлі скорочення вартості основних засобів і зростання оборотного капіталу їх співвідношення у 2023 році проти 2021 року зросло на 46,96%.

Отже, стан матеріально-технічної бази підприємства в цілому задовільний, хоча і потребує його покращення.

Таблиця 2.3

Наявність та рух матеріальних ресурсів підприємства

Показники	2021	2022	2023	2023 у % до 2021
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	192842,0	187311,0	182862,0	94,82
Знос основних засобів, тис. грн.	70882,0	85741,0	102347,0	144,39
Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	263724,0	273052,0	285209,0	108,15
Середньорічна вартість оборотного капіталу, тис. грн.	272832,0	319129,0	380212,0	139,36
Коефіцієнт зростання основних засобів	0,962	0,971	0,976	101,48
Коефіцієнта зношення основних засобів	0,269	0,314	0,359	133,51
Коефіцієнта придатності основних засобів	0,731	0,686	0,641	87,68
Фондоозброєність, тис.грн./особу	988,93	985,85	905,26	91,54
Припадає оборотного капіталу на 100 грн. основного, грн.	141,48	170,37	207,92	146,96

Наявність достатньої кількості ресурсів на підприємстві ще не означає їх ефективне використання в процесі виробництва продукції, а тому з метою всебічного аналізу промислово-виробничого потенціалу на підприємстві проведемо аналіз і оцінимо ефективність використання наявних ресурсів на підприємстві. В процесі аналізу ефективності використання ресурсів врахуємо той факт, що підприємство в процесі своєї діяльності здійснює декілька видів діяльності (операційну, фінансову) і не всі витрати, які виникають в процесі саме операційної діяльності відносяться до виробничих витрат. Тому, для визначення загальної оцінки ефективності використання ресурсів в процесі виробничої діяльності на підприємстві (критерія ефективності) будемо використовувати саме валовий прибуток.

Оцінка ефективності використання складових частин промислово-виробничого потенціалу ТОВ «МВК «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ» за 2021 – 2023 рр. подана в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники ефективності використання промислово-виробничого потенціалу підприємства

Показник	2021	2022	2023	2023 рік +; - до 2021 року
<i>Загальні показники ефективності</i>				
Ресурсовіддача, грн.	0,670	0,669	0,688	0,018
Рентабельність ресурсів (за валовим прибутком), %	19,80	17,63	16,61	-3,18 в.п.
Капіталовіддача, грн.	0,713	0,722	0,751	0,037
Капіталоємність, грн.	1,402	1,385	1,332	-0,070
Рентабельність капіталу (за валовим прибутком), %	21,066	19,040	18,116	-2,95 в.п.
<i>Показники ефективності основного капіталу</i>				
Фондовіддача, грн.	1,723	1,952	2,312	0,589
Фондомісткість, грн.	0,580	0,512	0,433	-0,148
Рентабельність основного капіталу (за валовим прибутком), %	50,87	51,48	55,78	4,91 в.п.
Фондоозбросність, тис. грн./особу	988,93	985,85	905,26	-83,68
<i>Показники ефективності використання оборотного капіталу</i>				
Рентабельність оборотного капіталу (за валовим прибутком), %	35,96	30,22	26,83	-9,13 в.п.
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	1,218	1,146	1,112	-0,106
Тривалість обороту оборотного капіталу, днів	299,75	318,51	328,32	28,56
Частка власного оборотного капіталу, %	79,24	83,67	84,64	5,40 в.п.
Частка виробничих запасів у власному оборотному капіталі, %	39,28	35,99	32,56	-6,73 в.п.
<i>Показники ефективності використання трудових ресурсів</i>				
Продуктивність праці робітників, тис. грн./особу	1703,68	1924,76	2092,55	388,87
Валовий прибуток на одного робітника, тис. грн./особу	503,07	507,52	504,98	1,91
Зарплатовіддача, грн.	11,12	9,03	8,29	-2,83
Валовий прибуток на 1 грн. ФОП, грн.	3,28	2,38	2,00	-1,28
<i>Показники ефективності поточних витрат</i>				
Валовий прибуток на 1 грн. поточних витрат, грн.	0,419	0,358	0,318	-0,101

Джерело: звітність підприємства за 2021-2023 рр., 14, с. 205

Дослідження щодо ефективності використання промислово-виробничого потенціалу підприємства свідчать, що за останні три роки підприємство трохи погіршило використання наявних ресурсів. Так, рентабельність ресурсів та рентабельність капіталу мали тенденцію до

зниження на 3,18 та 2,95 відсоткових пункти відповідно. При цьому відбувається підвищення ресурсовіддачі та капіталовіддачі, що пояснюється різними темпами зростання доходу та прибутку на підприємстві. Подальший аналіз промислово-виробничого потенціалу підприємства в розрізі його складових частин доводить, що, незважаючи на зниження рентабельності капіталу, ефективність використання основних засобів на підприємстві покращується на відміну від ефективності використання оборотного капіталу. Це доводять такі показники як рентабельність основних засобів (підвищилась у 2023 році проти 2021 року на 4,91 відсотковий пункт) та рентабельність оборотного капіталу (знизилась у 2023 році проти 2021 року на 9,13 відсоткових пункти). До того ж період оборненості оборотного капіталу збільшився майже на 29 днів. Такі зміни пов'язані із зменшенням вартості основних засобів на підприємстві і збільшенням оборотного капіталу.

Показники ефективності використання трудових ресурсів, як складової частини промислово-виробничого потенціалу, доводять, що нерівномірні темпи зростання вартості продукції, прибутку, чисельності працівників на підприємстві та їх фонду заробітної плати призвели до доволі нестандартної ситуації, коли продуктивність праці на підприємстві та кількість отриманого прибутку на одного працівника зростає, а зарплатовіддача та прибуток на 1 грн. фонду оплати праці мають тенденцію до погіршення. Це пояснюється тим, що темпи зростання фонду оплати праці працівників підприємства мали найвищу тенденцію до зростання.

Таким чином, проаналізувавши наявність та ефективність використання промислово-виробничого потенціалу підприємства можемо засвідчити, що підприємство, незважаючи на незначне погіршення в забезпеченості основними засобами підприємства, має задовільний стан промислово-виробничого свого потенціалу, який в умовах воєнного стану досить ефективно використовує.

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Результати фінансової діяльності мають велике значення, як для підприємства в цілому, так і для його можливості створювати і впроваджувати результати інноваційної діяльності. Адже, від фінансового стану підприємства, його обґрунтованих управлінських рішень залежить можливість проведення наукових досліджень з подальшим їх впровадженням у виробничу діяльність.

Оцінка фінансового стану підприємства проводиться в комплексі, як за допомогою абсолютних показників, так і за допомогою відносних показників в розрізі груп аналізу ліквідності підприємства, його платоспроможності, ділової активності, фінансової стабільності та прибутковості підприємства. Інформаційною базою для аналізу відповідних груп показників слугує форма 1 «Баланс» та форма 2 «Звіт про фінансові результати».

Загальна оцінка майнового стану підприємства за формою 1 «Баланс» наведена в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Оцінка майнового стану підприємства

Показник	Роки			Відхилення			
	2021	2022	2023	Абсолютне		Відносне	
				2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
<i>Актив балансу</i>							
Необоротні активи	419953	440911	430416	20958,00	-10495,00	4,99	-2,38
Оборотні активи	272832	319129	380212	46297,00	61083,00	16,97	19,14
Баланс	692785	760040	810628	67255,00	50588,00	9,71	6,66
<i>Пасив балансу</i>							
Власний капітал	566835	644347	703339	77512,00	58992,00	13,67	9,16
Довгострокові зобов'язання	69298	63578	48896	-3720,00	-16682,00	-5,37	-25,44
Поточні зобов'язання	56652	52115	58393	-4537,00	6278,00	-8,01	12,05
Баланс	692785	760040	810628	67255,00	50588,00	9,71	6,66

За результатами оцінки майнового стану ТОВ «МВК «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ» за 2021–2023 роки можемо відмітити певні тенденції у зміні активів, капіталу та зобов'язань підприємства. Необоротні активи зросли у 2022 році на 20,958 тис. грн (4,99%), проте у 2023 році спостерігається їх незначне зменшення на 10,495 тис. грн (-2,38%). Оборотні активи демонструють стабільне зростання протягом двох років: у 2022 році вони збільшилися на 46,297 тис. грн (16,97%), а у 2023 році – на 61,083 тис. грн (19,14%), що свідчить про активізацію операційної діяльності підприємства.

Власний капітал також зростає: у 2022 році він збільшився на 77,512 тис. грн (13,67%), а в 2023 році – на 58,992 тис. грн (9,16%), що є позитивною тенденцією для фінансової стійкості компанії. Довгострокові зобов'язання поступово знижуються: у 2022 році їх сума зменшилася на 3,720 тис. грн (-5,37%), а в 2023 році – на 16,682 тис. грн (-25,44%), що вказує на зменшення залежності підприємства від довгострокових кредиторів. Натомість поточні зобов'язання у 2022 році зменшилися на 4,537 тис. грн (-8,01%), але у 2023 році зросли на 6,278 тис. грн (12,05%).

Загальна сума балансу підприємства зросла на 67,255 тис. грн у 2022 році (9,71%) та на 50,588 тис. грн у 2023 році (6,66%), що свідчить про загальне покращення майнового стану компанії та підвищення її активів протягом досліджуваного періоду.

Ліквідність підприємства є основою платоспроможності підприємства та його ділової репутації на ринку. Адже, ліквідність підприємства – це здатність активів підприємства швидко перетворюватись на гроші. Тому основними користувачами аналізу показників ліквідності підприємства є його ділові партнери (постачальники сировини), банківські та фінансові установи, працівники та акціонери самого підприємства.

Аналіз ліквідності підприємства, представлений в таблиці 2.6, стане важливим елементом оцінки його фінансової стабільності та здатності виконувати короткострокові зобов'язання. Ліквідність показує, наскільки

швидко підприємство може перетворити свої активи в грошові кошти для покриття боргів.

Таблиця 2.6

Аналіз ліквідності підприємства

Показник	Роки			2023 +/- до 2021
	2021	2022	2023	
Величина власного оборотного капіталу, тис. грн.	216180,0	267014,0	321819,0	105639,0
Коефіцієнт загальної ліквідності	4,82	6,12	6,51	1,70
Коефіцієнт термінової ліквідності	1,20	1,92	2,74	1,54
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,03	0,17	0,17
Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості і поточних зобов'язань	1,16	1,83	2,51	1,35
Коефіцієнт співвідношення активів	1,54	1,38	1,13	-0,41
Коефіцієнт маневрування власних оборотних коштів	0,001	0,006	0,030	0,03
Поточні активи, тис. грн.	272832,0	319129,0	380212,0	139,36%
Поточні зобов'язання, тис. грн.	56652,0	52115,0	58393,0	103,07%
Дебіторська заборгованість – всього, тис. грн.	65713,0	95353,0	146420,0	222,82%
Гроші та їх еквіваленти + поточні фінансові інвестиції, тис. грн.	64,0	1582,0	9728,0	в 15,2 рази
Запаси – всього, тис. грн.	90633,0	101901,0	107754,0	118,89%
в т.ч.: виробничі запаси	84923,0	96102,0	104776,0	123,38%
готова продукція	5710,0	5799,0	2978,0	52,15%
Поточні біологічні активи, тис. грн,	114076,0	117271,0	112571,0	98,68%

Проведений аналіз ліквідності ТОВ «МВК «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ» за 2021–2023 роки свідчить про суттєве покращення фінансового стану підприємства. Коефіцієнт абсолютної ліквідності зріс з 0,001 у 2021 році до 0,17 у 2023 році, що вказує на спроможність підприємства миттєво покривати негайні поточні зобов'язання. Коефіцієнт термінової ліквідності також збільшився з 1,2 до 2,74, що свідчить про покращення покриття зобов'язань в короткостроковому періоді. Коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 4,82 до 6,51, продемонструвавши

стабільне покращення ліквідності. Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань довів, що за період дослідження темпи росту дебіторської заборгованості на підприємстві значно вищі ніж темпи росту поточних зобов'язань, що призвело до зростання відповідного показника у 2023 році проти 2021 року на 35%.

В цілому слід зазначити, що протягом періоду дослідження підприємство вважається ліквідним і платоспроможним, а зростання величини власного оборотного капіталу свідчить про його можливості розширення своєї діяльності шляхом інвестування власних коштів в інноваційні процеси.

Оцінка фінансової стійкості підприємства здійснюється на основі співставлення власного та запозиченого капіталу у різних його варіаціях. Головною метою даного аналізу є визначення (встановлення) автономності (самостійності) підприємства, адже саме від цього залежить, як сучасний стан підприємства, так і майбутній план його стратегічного розвитку.

Оцінка та аналіз фінансової стійкості ТОВ «МВК «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ» надано у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Оцінка фінансової стійкості підприємства

Показник	2021	2022	2023	2023 рік +; - до 2021 року
Коефіцієнт автономії	0,82	0,85	0,87	0,05
Коефіцієнт фінансової залежності	1,22	1,18	1,15	-0,07
Коефіцієнт фінансової стабільності	4,50	5,57	6,56	2,06
Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,38	0,41	0,46	0,08
Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу	0,22	0,18	0,15	-0,07
Коефіцієнт фінансового лівереджу	0,12	0,10	0,07	-0,05
Коефіцієнт структури залученого капіталу	0,55	0,55	0,46	-0,09
Коефіцієнт інвестування	1,35	1,46	1,63	0,28

Проведений аналіз фінансової стійкості ТОВ «МВК «СКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ» за 2021-2023 роки свідчить про позитивну динаміку в основних показниках, що характеризують фінансовий стан підприємства. Коефіцієнт автономії, який демонструє частку власного капіталу у загальному обсязі фінансування, поступово зростає, з 0,82 у 2021 році до 0,87 у 2023 році - це свідчить про зростання фінансової незалежності підприємства. Водночас коефіцієнт фінансової залежності знизився з 1,22 у 2021 році до 1,15 у 2023 році, що також вказує на зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Зниження коефіцієнта співвідношення позикового та власного капіталу з 0,22 у 2021 році до 0,15 у 2023 році вказує на те, що підприємство зменшило свою залежність від позикових коштів, що в результаті стало позитивним сигналом щодо стабільності фінансів. Коефіцієнт фінансової стабільності також покращився, з 4,5 у 2021 році до 6,56 у 2023 році, що вказує на зростання фінансової стійкості підприємства та здатність підтримувати стабільний фінансовий стан у довгостроковій перспективі.

Подальший аналіз показників фінансової стійкості підприємства доводить, що за період дослідження підприємство значно скоротило розмір позикових коштів і збільшило розмір власного капіталу, що дозволило йому підвищити коефіцієнт інвестування у 2023 році проти 2021 року на 0,28.

В цілому, слід зазначити, що підприємство фінансово стабільне, незалежне, платоспроможне і має можливість розвивати власний бізнес і інноваційну діяльність більшою частиною за рахунок власних коштів.

Важливою частиною аналізу результатів фінансової діяльності підприємства є аналіз його ділової активності, за допомогою якого є можливість оцінити наскільки ефективно підприємство використовує свої кошти. Ця група показників побудована за принципом встановлення швидкості (періоду, тривалості) обороту однієї грошової одиниці на підприємстві. Адже, саме від періоду обороту однієї грошової одиниці залежить розмір доходу і прибутковості підприємства.

Результати аналізу ділової активності підприємства, представлені в таблиці 2.8, дозволяють оцінити ефективність використання ресурсів підприємства та його здатність генерувати доходи, адже аналіз цих показників дає змогу виявити, наскільки ефективно підприємство використовує свої матеріальні та нематеріальні активи, а також визначити можливі шляхи для підвищення ефективності та конкурентоспроможності на ринку.

Таблиця 2.8

Аналіз ділової активності підприємства

Показник	2021	2022	2023	2023 рік +; - до 2021 року
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,06	3,84	2,89	-2,17
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,64	3,16	3,94	1,30
Коефіцієнт оборотності матеріально-виробничих запасів	2,76	2,80	3,06	0,30
Період обороту дебіторської заборгованості (K1), днів	72,20	95,17	126,43	54,24
Період обороту запасів (K2), днів	132,40	130,26	119,25	-13,14
Період обороту кредиторської заборгованості (K3), днів	138,38	115,47	92,64	-45,73
Фінансовий цикл (K1 + K2 – K3), днів	66,22	109,96	153,04	86,83

Проведені дослідження щодо ділової активності підприємства доводять, що період обороту кредиторської заборгованості на підприємстві у 2023 році проти 2021 року скоротився майже на 46 днів, що пов'язано із скороченням загальної суми кредиторських зобов'язань підприємства. Проте, відслідковується і негативна тенденція зростання дебіторської заборгованості на підприємстві, що має своє відображення на періоді обороту дебіторської заборгованості (у 2023 році зріс на 54 дні проти 2021 року). Відповідні зміни вплинули на загальний фінансовий цикл діяльності підприємства, який у 2023 році проти 2021 року збільшився на 87 дні.

У таблиці 2.9 наведено результати дослідження, яке демонструє, як зміна фінансового циклу діяльності підприємства вплинула на його

прибутковість та рівень економічної ефективності, зокрема рентабельності. Зміни в тривалості фінансового циклу можуть суттєво впливати на рентабельність, оскільки більш ефективне управління ресурсами скорочує час повернення інвестицій та підвищує доходність підприємства.

Таблиця 2.9

Аналіз прибутковості діяльності підприємства

Показник	2021	2022	2023	2023 рік +; - до 2021 року
Валовий прибуток, тис. грн.	98099,00	96428,00	102006,00	103,98%
Чистий прибуток, тис. грн.	127042,00	98792,00	88217,00	69,44%
Рентабельність активів	0,18	0,13	0,11	-0,07
Рентабельність власного капіталу	0,22	0,15	0,13	-0,10
Валова рентабельність продаж	0,30	0,26	0,24	-0,05
Чиста рентабельність продаж	0,38	0,27	0,21	-0,17
Валова рентабельність виробництва	0,42	0,36	0,32	-0,10
Чиста рентабельність виробництва	0,54	0,37	0,28	-0,27

Дослідження щодо прибутковості та рентабельності діяльності підприємства свідчать, що у 2023 році проти 2021 року результати діяльності підприємства мали тенденцію до погіршення, оскільки чистий прибуток скоротився на 30,56% (на відміну від валового прибутку, який збільшився на 3,98%) і на період 2023 року склав 88217,0 тис. грн. В цілому, це досить високий розмір прибутку, який дозволяє здійснювати інноваційну діяльність на підприємстві, але в порівняння з витратами на виробництво він складає лише 28,0%.

Отже, слід зазначити, що збільшення фінансового циклу діяльності підприємства (яке відбулося, головним чином, за рахунок збільшення періоду оборненості дебіторської заборгованості) негативно вплинуло на кінцеві результати його діяльності, що призвело до зниження всіх видів рентабельності підприємства.

2.3. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства

ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» активно займається впровадженням інновацій у своїй діяльності (табл. 2.10). Протягом останніх трьох років підприємство збільшило кількість інноваційних проєктів, які спрямовані на покращення виробничих процесів, впровадження нових технологій і зменшення витрат. Особлива увага приділяється автоматизації виробництва, що дозволяє підприємству оптимізувати роботу, підвищити продуктивність і якість продукції, а інвестиції у модернізацію обладнання та використання сучасних методів енергоефективності допомагають підприємству зменшувати використання енергоресурсів і знижувати загальні витрати на виробництво.

Таблиця 2.10

Основні напрями інноваційної діяльності

ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

Напрямок інновацій	Характеристика впроваджуваних заходів
Автоматизація виробництва	Впровадження сучасних технологій для оптимізації виробничих процесів, збільшення продуктивності та покращення якості продукції
Модернізація обладнання	Оновлення виробничого обладнання для зменшення зношуваності та підвищення енергоефективності
Енергоефективність	Використання новітніх методів для зменшення енергоспоживання та скорочення витрат на енергоносії
Оптимізація логістики	Впровадження технологій для поліпшення управління постачанням і зберіганням продукції
Нові продукти та технології	Розробка та впровадження нових продуктів для розширення асортименту та задоволення потреб споживачів

Інноваційна діяльність ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» дозволяє не лише підтримувати конкурентоспроможність на ринку, але й значно покращувати внутрішні процеси. Зростання кількості впроваджених проєктів та автоматизованих виробничих систем свідчить про ефективність стратегії розвитку підприємства, а зниження витрат на виробництво та економія енергоресурсів підтверджують правильність вибраних напрямків інновацій.

ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» активно впроваджує інноваційні рішення для підвищення ефективності виробництва та забезпечення конкурентоспроможності на ринку. Компанія орієнтується на використання сучасних технологій у всіх аспектах діяльності, починаючи від виробництва кормів до переробки молока. Впровадження автоматизованих систем управління виробничими процесами, сучасного лабораторного обладнання для контролю якості та технологій енергоефективності дозволяє підприємству підвищувати продуктивність і знижувати витрати. Значна увага приділяється інноваціям у сфері екологічної безпеки та підвищення якості продукції. (табл. 2.11)

Таблиця 2.11

Показники інноваційної діяльності підприємства

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Кількість впроваджених інноваційних проєктів	3	5	7	2	2	66,67	40,00
Кількість автоматизованих виробничих процесів	4	6	8	2	2	50,00	33,33
Витрати на інновації (тис. грн.)	2500	3200	4100	700	900	28,00	28,13
Економія енергоресурсів (%)	12	15	18	3	3	-	-
Зниження виробничих витрат (%)	8	10	12	2	2	-	-

Проведений аналіз інноваційної діяльності ТОВ «МВК «Єкатеринославський» за 2021–2023 роки демонструє значні позитивні зміни у впровадженні інновацій та автоматизації виробничих процесів. Кількість впроваджених інноваційних проєктів зростає з трьох у 2021 році до семи у 2023 році, що свідчить про активізацію інноваційної стратегії компанії. Зокрема, у 2022 та 2023 роках було реалізовано по два нових проєкти

щорічно, що забезпечило зростання цього показника на 66,67% у 2022 році порівняно з 2021 роком та на 40% у 2023 році порівняно з попереднім роком.

Кількість автоматизованих виробничих процесів також збільшилася, досягнувши восьми у 2023 році, що є на два більше ніж у 2022 році та чотири більше ніж у 2021 році - це позитивно вплинуло на ефективність виробництва, зокрема завдяки автоматизації, витрати на інновації зросли з 2500 тис. грн у 2021 році до 4100 тис. грн у 2023 році, що відзначено зростанням витрат на 28% у кожному з двох років. Економія енергоресурсів зросла з 12% у 2021 році до 18% у 2023 році, порівняно з попередніми роками. Водночас зниження виробничих витрат зросло з 8% у 2021 році до 12% у 2023 році.

Загалом, компанія демонструє успішність у впровадженні інновацій, що позитивно вплинула на економічні показники та ефективність виробничих процесів.

Аналіз витрат на інновації ТОВ «МВК «Скаторинославський» за 2021–2023 роки, дозволяє оцінити ефективність інвестицій у різні галузі підприємства та їх вплив на загальну діяльність. За цей період компанія реалізувала ряд інноваційних проєктів, що мали на меті оптимізацію виробничих процесів, підвищення якості продукції та зменшення витрат.

Розподіл витрат на інновації показує, як компанія спрямовувала свої ресурси на розвиток ключових напрямків діяльності, таких як автоматизація виробництв, покращення якості продукції та управління енергоспоживанням. Нижче представлені рисунки 2.2 – 2.4, які ілюструють розподіл витрат на інноваційну діяльність за різними напрямками у 2021, 2022 та 2023 роках.

У 2021 році ТОВ «МВК «Скаторинославський» здійснило інвестиції в інноваційні проєкти з акцентом на три ключові напрями, що відобразилося у структурі витрат на інновації. Автоматизація кормовиробництва (38%) охопила впровадження нових автоматизованих систем для обробки та зберігання кормів. Серед значних інновацій були нові автоматичні корморозподільники та системи контролю за якістю кормів - це дозволило

зменшити ручну працю, знизити витрати на обробку кормів і підвищити точність у дозуванні кормових компонентів.

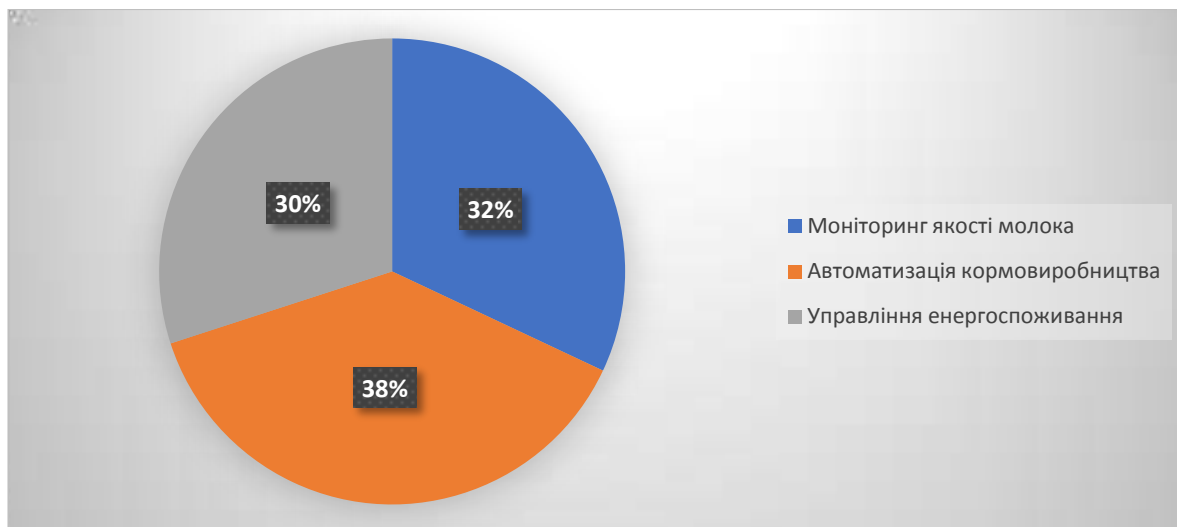

Рис. 2.2 Структура розподілу витрат на інноваційну діяльність в ТОВ «МБК «Єкатеринославський»» за 2021 р, %

Інвестиції в моніторинг якості молока (32%) зосереджувалися на впровадженні сучасних систем контролю якості молока, таких як автоматизовані лабораторії для перевірки фізико-хімічних параметрів молока та системи для моніторингу його бактеріального складу. Завдяки цим інноваціям підприємство змогло забезпечити високий рівень якості молока та відповідність продукції до стандартів безпеки. Впровадження таких систем також допомогло зменшити ризики зараження продукції і підвищити довіру споживачів.

Інвестиції в управління енергоспоживанням (30%) охоплювали реалізацію проєктів для підвищення енергоефективності виробництв. Зокрема, було впроваджено нові системи моніторингу енергоспоживання та автоматизовані рішення для управління витратами електроенергії. Інновації в цій сфері включали модернізацію енергетичної інфраструктури, встановлення енергоощадних технологій і систем регулювання витрат енергоресурсів, що дозволило знизити загальні витрати на енергію та зменшити викиди в атмосферу.

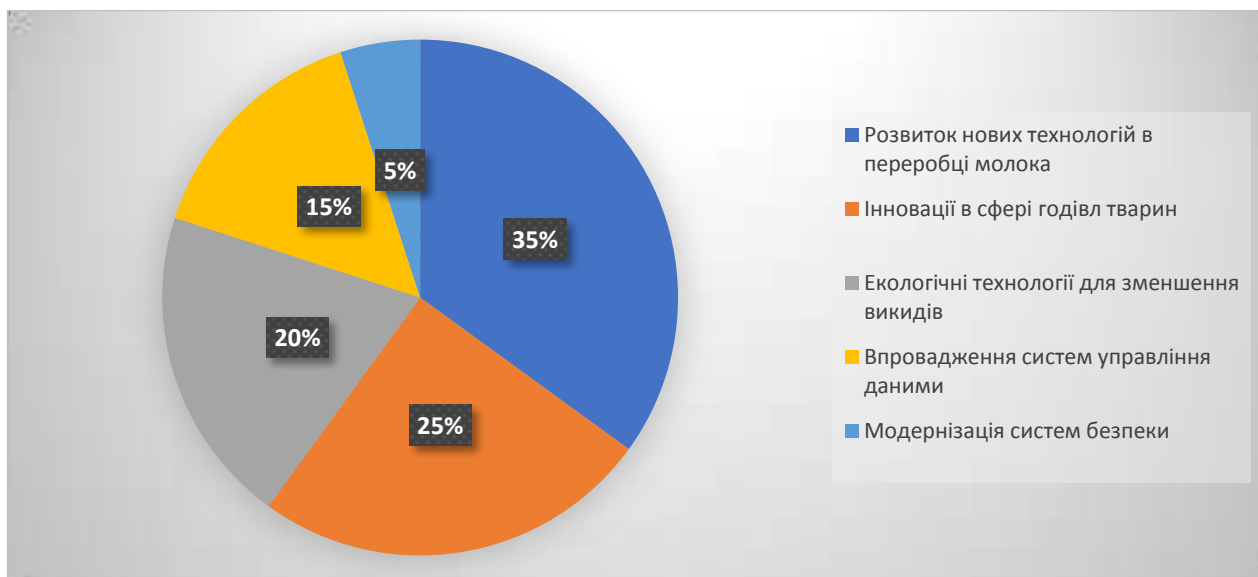

Рис. 2.3 Структура розподілу витрат на інноваційну діяльність в ТОВ «МБК «Єкатеринославський»» за 2022 р, %

У 2022 році компанія зосередилася на впровадженні нових технологій для покращення процесу переробки молока - це включало модернізацію обладнання для пастеризації та сепарації молока, впровадження систем для автоматичної регуляції температури та обробки молока, що дозволило підвищити якість продукції та зменшити енергетичні витрати.

Витрати на інновації в сфері годівлі тварин (25 %) були спрямовані на впровадження нових систем для контролю раціонів та автоматизацію процесів годівлі. Включали вдосконалення програмного забезпечення для розрахунку оптимальних раціонів, оновлення систем подачі кормів, що допомогло підвищити ефективність та знизити витрати на корм.

У 2022 році компанія інвестувала в розробку та впровадження технологій для зменшення екологічного впливу (20%) - це включало установку нових систем очистки викидів, модернізацію обладнання для зменшення викидів забруднюючих речовин та покращення системи утилізації відходів.

Інноваційні витрати на впровадження систем управління даними (15%) були спрямовані на модернізацію інформаційних систем. Сюди відносились впровадження нових програм для управління виробничими процесами,

розробку і впровадження систем для збору та аналізу даних, що дозволило покращити ефективність управлінських рішень та знизити витрати.

Вклад у модернізацію систем безпеки (5%) включав оновлення обладнання для відеоспостереження, впровадження нових технологій для контролю доступу та вдосконалення систем сигналізації. Такий підхід допоміг забезпечити більш високий рівень безпеки на підприємстві та захистити його ресурси від можливих загроз.

Слід відмітити, що такий розподіл витрат на інновації відображає різноманітні напрями, які ТОВ «МВК «Єкатеринославський» обрало для модернізації та покращення ефективності свого виробничого процесу. Витрати були зосереджені на технологічних інноваціях, екологічних рішеннях, покращенні систем управління та безпеки, що дозволяє компанії не тільки зберігати конкурентоспроможність, а й підвищувати свою ефективність в умовах сучасного ринку.

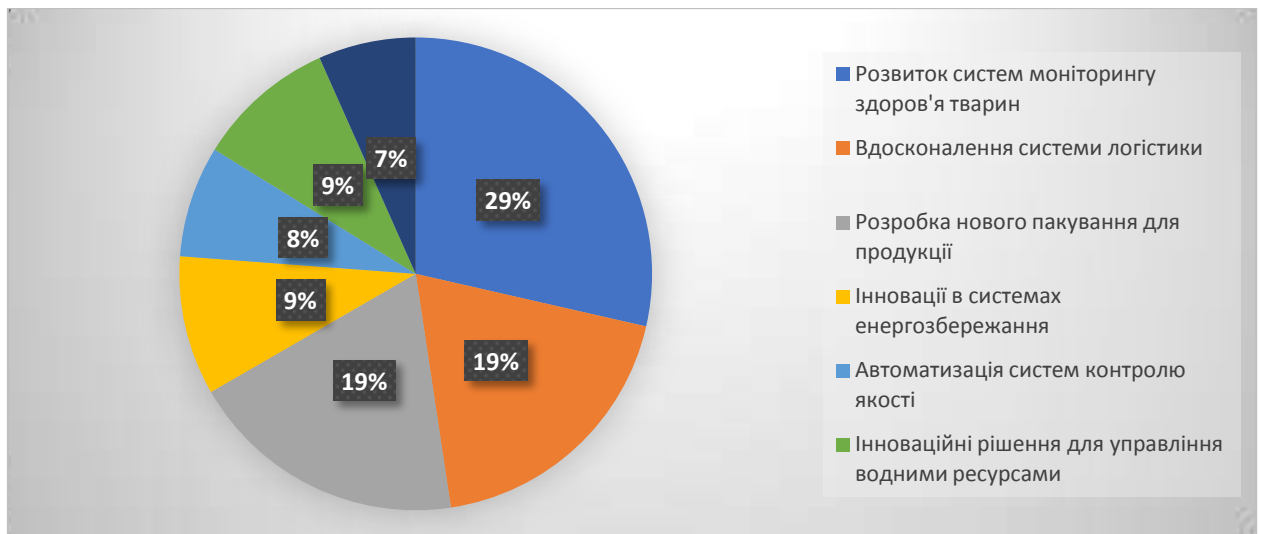

Рис. 2.4 Структура розподілу витрат на інноваційну діяльність в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» за 2023 р, %

У 2023 році ТОВ «МВК «Єкатеринославський» розподілило свої витрати на інновації між декількома ключовими напрямками, що свідчить про стратегічний підхід компанії до модернізації та вдосконалення виробничих процесів і управлінських систем.

Перше, на що були спрямовані значні інвестиції - це розвиток систем моніторингу здоров'я тварин, що отримало 30% від загальних витрат на інновації. Даний напрямок включав впровадження нових технологій для моніторингу фізіологічних показників тварин, таких як використання сучасних датчиків і автоматизованих систем для раннього виявлення захворювань. Завдяки цьому, компанія змогла значно покращити методи профілактики і лікування, що позитивно вплинуло на загальний стан здоров'я тварин та їх продуктивність.

Другою важливою областю інвестування стала вдосконалення системи логістики, на що було витрачено 20% коштів. Інвестиції в цій галузі були зосереджені на автоматизації складів, інтеграції сучасних систем управління постачанням і вдосконаленні транспортних маршрутів. Зазначені кроки дозволили значно знизити витрати та підвищити ефективність логістичних процесів, що сприяє більш оптимальному управлінню ресурсами і швидшій обробці замовлень.

Розробка нового пакування для продукції отримала 15% від загальних витрат. Цей напрямок включав інвестиції у створення нових типів упаковки, які забезпечують покращену збереженість продукції, зручність транспортування та споживання. Особливу увагу було приділено впровадженню екологічних пакувальних матеріалів, що відповідають сучасним стандартам екологічної безпеки.

Інновації в системах енергозбереження стали важливою частиною інвестиційної стратегії компанії, отримавши 10% витрат - це включало розробку та впровадження нових технологій для зменшення споживання енергії, таких як установка енергоефективного освітлення, модернізація систем опалення та охолодження, а також інтеграція відновлювальних джерел енергії. Дані заходи сприяли зменшенню витрат на енергоресурси і зменшенню екологічного впливу підприємства.

Автоматизація систем контролю якості отримала 8% витрат на інновації. Витрати були направлені на впровадження нових автоматизованих систем для контролю якості продукції. Сюди відносились нові методи

тестування та автоматичний моніторинг стандартів якості, що підвищує надійність продукції і зменшує ймовірність дефектів.

Інноваційні рішення для управління водними ресурсами також були важливою частиною інвестиційної стратегії, отримавши 10% від загальних витрат. Витрати були направлені на впровадження нових технологій для ефективного управління водними ресурсами, таких як системи для моніторингу витрат води, вдосконалення методів збору та очищення дощової води, а також управління водними запасами. Останні 7% витрат були спрямовані на впровадження систем для підвищення ефективності обліку. Інвестиції охоплювали розробку нових бухгалтерських і облікових систем, що автоматизують облік витрат, зменшують помилки в документації і підвищують прозорість фінансових процесів.

Такий розподіл витрат на інновації у 2023 році демонструє стратегічний підхід ТОВ «МВК «Скаторинославський» до модернізації та вдосконалення різних аспектів виробництва та управлінських систем. Фокус на здоров'ї тварин, логістиці, упаковці, енергозбереженні та інших критичних галузях свідчить про прагнення компанії до підвищення своєї конкурентоспроможності, ефективності та стійкості в умовах сучасного ринку.

Оцінка впливу інновацій на споживачів є важливою для визначення ефективності інноваційної діяльності підприємства, оскільки впровадження нових технологій і рішень не лише покращує внутрішні процеси компанії, але й має прямий вплив на споживачів (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Динаміка впливу інновацій на споживачів

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Задоволеність споживачів, %	75	80	85	5	5	-	-
Кількість позитивних відгуків	100	150	200	50	50	50,0%	33,33%
Зменшення кількості рекламаций	10	7	5	-3	-2	-30,0%	-28,57%

Проведений аналіз динаміки впливу інновацій на споживачів за 2021 – 2023 роки показує позитивні тенденції в усіх ключових показниках. Протягом зазначеного періоду спостерігається поступове підвищення рівня задоволеності споживачів, який зріс з 75% у 2021 році до 85% у 2023 році - це свідчить про значне поліпшення споживчого досвіду та позитивний вплив інновацій на якість обслуговування. Підвищення задоволеності на 10% відображає ефективність впроваджених інновацій у підвищенні якості продукції та послуг.

Кількість позитивних відгуків також зросла, збільшившись з 100 у 2021 році до 200 у 2023 році - це відображає зростання довіри споживачів до компанії та підвищення їх задоволеності. Збільшення кількості позитивних відгуків на 50 відгуків у кожному році демонструє успіх інновацій у залученні та утриманні клієнтів.

Зменшення кількості рекламацій з 10 у 2021 році до 5 у 2023 році також підтверджує позитивний ефект інновацій. Зниження кількості рекламацій на 50% за три роки вказує на покращення якості продукції та послуг, що, в свою чергу, зменшує ймовірність скарг і підвищує загальний рівень споживацького задоволення.

Оцінка інноваційного впливу на екологічні показники - важливий аспект для визначення ефективності впроваджених технологій у контексті зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Аналіз змін у ключових екологічних показниках дозволяє оцінити, як інновації сприяють покращенню екологічної ситуації та досягненню сталого розвитку. (табл. 2.13)

Оцінка інноваційного впливу на екологічні показники за період 2021 – 2023 років показує значні позитивні зміни, що свідчить про ефективність впроваджених екологічних технологій. Зокрема, зниження викидів CO₂ зменшилось на 50 тон на рік у кожному з двох років, що відповідає відносному зменшенню на 10% у 2022 році і 11,11% у 2023 році - це свідчить

про успішну реалізацію заходів, спрямованих на зменшення викидів парникових газів.

Таблиця 2.13

Оцінка інноваційного впливу на екологічні показники

Показник	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення 2022/2021	Абсолютне відхилення 2023/2022	Відносне відхилення 2022/2021	Відносне відхилення 2023/2022
Зниження викидів CO ₂ (т/рік)	500	450	400	-50	-50	-10,0%	-11,11%
Підвищення ефективності використання води (%)	65	70	75	5	5	-	-
Зменшення відходів виробництва (%)	30	25	20	-5	-5	-	-

Що стосується підвищення ефективності використання води, то спостерігається поступове зростання цього показника з 65% у 2021 році до 75% у 2023 році, що еквівалентно абсолютному зростанню на 5% у кожному році, що свідчить про покращення в управлінні водними ресурсами та ефективність використання води.

Зменшення відходів виробництва також демонструє позитивну тенденцію: відсоток відходів зменшився з 30% до 20% протягом трьох років, що свідчить про вдосконалення процесів управління відходами і зменшення екологічного навантаження.

Оцінка впливу інновацій на соціальні аспекти є важливим елементом аналізу, оскільки вона допомагає визначити, як інноваційні заходи впливають на життя працівників і громаду. Вивчення таких показників дозволяє оцінити, наскільки інновації сприяють покращенню умов праці, підвищенню задоволеності працівників та загальному соціальному розвитку. (табл. 2.14)

Оцінка впливу інновацій на соціальні аспекти

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Кількість нових робочих місць	20	25	30	5	5	25,0%	20,0%
Зменшення рівня травматизму, %	15	10	5	-5	-5	-	-
Рівень задоволеності співробітників, %	70	75	80	5	5	-	-

Проведений аналіз впливу інновацій на соціальні аспекти за період 2021 – 2023 рр. свідчить про позитивні тенденції у сфері соціального розвитку в ТОВ «МВК «Єкатеринославський». Протягом зазначеного періоду компанія продемонструвала стійке зростання кількості нових робочих місць, зокрема з 20 у 2021 році до 30 у 2023 році - це свідчить про активне розширення діяльності та позитивний ефект інновацій на зайнятість.

Що стосується рівня травматизму, то відзначається значне зниження з 15 випадків у 2021 році до 5 випадків у 2023 році, що свідчить про успішність впровадження нових безпечних технологій і удосконалення умов праці. Рівень задоволеності співробітників також показує позитивну динаміку, підвищившись з 70% у 2021 році до 80% у 2023 році та вказує на покращення комфорту працівників та загального задоволення від умов праці завдяки інноваційним заходам.

Оцінка рентабельності інноваційних проєктів є ключовим аспектом для визначення ефективності інвестицій в інновації на ТОВ «МВК «Єкатеринославський». Аналіз показників рентабельності дозволяє оцінити, наскільки інноваційні проєкти сприяють фінансовим результатам компанії, порівнюючи витрати на інновації з отриманими прибутками та іншими вигодами. (табл. 2.15)

Таблиця 2.15

Оцінка рентабельності інноваційних проєктів

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
Рентабельність інвестицій в інновації, %	12,0	15,0	18,0	3,0	3,0
Рентабельність нових продуктів, %	8,0	10,0	12,0	2,0	2,0
Рентабельність технологічних процесів, %	10,0	12,0	14,0	2,0	2,0

Оцінка рентабельності інноваційних проєктів ТОВ «МВК «Єкатеринославський» за період 2021–2023 років свідчить про стабільне зростання ефективності інвестицій в інновації. Рентабельність інвестицій в інновації зросла з 12% у 2021 році до 18% у 2023 році, що відображає збільшення прибутковості інвестицій на 6 процентних пунктів. Це свідчить про те, що інвестиції в нові технології та проєкти значно покращили фінансові результати компанії.

Аналогічно, рентабельність нових продуктів також зросла з 8% у 2021 році до 12% у 2023 році, що відповідає приросту на 4 процентних пункти. Це вказує на те, що нові продукти, що впроваджуються компанією, приносять значні фінансові вигоди. Рентабельність технологічних процесів продемонструвала зростання з 10% у 2021 році до 14% у 2023 році, що є приростом на 4 процентних пункти - це підкреслює ефективність впровадження нових технологічних рішень у виробництві. Загалом, ці показники свідчать про те, що інноваційні проєкти не тільки покращили фінансові результати компанії, але й сприяли підвищенню ефективності різних аспектів її діяльності.

2.4. Порівняльний аналіз інноваційної діяльності з іншими підприємствами галузі

Порівняння ТОВ «МВК «Єкатеринославський» з іншими підприємствами галузі дозволяє виявити сильні та слабкі сторони інноваційної діяльності, а також визначити конкурентні переваги та

можливості для подальшого розвитку. Вивчення різних підходів і результатів діяльності допомагає отримати всебічне розуміння позиції підприємства на ринку та розробити стратегії для підвищення його ефективності та конкурентоспроможності.

Порівняння кількості впроваджених інноваційних проєктів на вітчизняних підприємствах, що займаються розведенням великої рогатої худоби, стане ключовим аспектом для оцінки прогресу та конкурентоспроможності в цій галузі. (табл. 2.16)

Таблиця 2.16

Порівняння кількості впроваджених інноваційних проєктів на вітчизняних підприємствах

Підприємство	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
ТОВ «МВК «Скаторинославський»	3	5	7	2,00	2,00	66,67	40,00
ТОВ «АгроТехСервіс»	4	6	8	2,00	2,00	50,00	33,33
ПАТ «МолокоПродукт»	2	4	6	2,00	2,00	100,00	50,00
ТОВ «Інновація Вод»	5	7	9	2,00	2,00	40,00	28,57
ПАТ «Екосвіт»	3	5	7	2,00	2,00	66,67	40,00
ТОВ «ТехноСфера»	2	3	5	1,00	2,00	50,00	66,67
ТОВ «Енергетичні Рішення»	4	5	6	1,00	1,00	25,00	20,00
ПАТ «БудПром»	6	8	10	2,00	2,00	33,33	25,00
ТОВ «АгроДослід»	3	4	5	1,00	1,00	33,33	25,00
ПАТ «ТехноПроект»	5	6	7	1,00	1,00	20,00	16,67

Порівняльний аналіз кількості впроваджених інноваційних проєктів на підприємствах, що займаються розведенням великої рогатої худоби та виробництвом молочної продукції, свідчить про активний розвиток у сфері інновацій. ТОВ «МВК «Скаторинославський» показало стабільне зростання кількості проєктів з 3 у 2021 році до 7 у 2023 році, що демонструє збільшення темпів впровадження на 66,67% у період 2022/2021 та 40,00% у 2023/2022 роках.

Подібні тенденції спостерігаються й на інших підприємствах, таких як ТОВ «АгроТехСервіс» і ПАТ «МолокоПродукт», де кількість проєктів за той

самий період зроста на 50,00% і 100,00% відповідно. Водночас в ТОВ «Енергетичні Рішення» інноваційна діяльність збільшилася лише на 25,00% у 2022/2021 роках, що було нижчим показником порівняно з іншими компаніями.

Порівняння витрат на інноваційні проєкти серед вітчизняних підприємств, що займаються розведенням великої рогатої худоби та виробництвом молочної продукції, дає змогу оцінити різницю у рівні інвестицій у розвиток технологій. (табл. 2.17)

Таблиця 2.17

Порівняння витрат на інновації на вітчизняних підприємствах (тис. грн)

Підприємство	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
ТОВ «МВК «Єкатеринославський»	2500	3200	4100	700,00	900,00	28,00	28,13
ТОВ «АгроТехСервіс»	2800	3500	4200	700,00	700,00	25,00	20,00
ПАТ «МолокоПродукт»	2300	3000	3800	700,00	800,00	30,43	26,67
ТОВ «Інновація Вод»	3000	4000	5000	1000,00	1000,00	33,33	25,00
ПАТ «Екосвіт»	2400	3100	3900	700,00	800,00	29,17	25,81
ТОВ «ТехноСфера»	2200	2900	3700	700,00	800,00	31,82	27,59
ТОВ «Енергетичні Рішення»	2700	3300	4100	600,00	800,00	22,22	24,24
ПАТ «БудПром»	3100	4200	5200	1100,00	1000,00	35,48	23,81
ТОВ «АгроДослід»	2500	3200	4000	700,00	800,00	28,00	25,00
ПАТ «ТехноПроект»	2800	3500	4300	700,00	800,00	25,00	22,86

Проведений аналіз витрат на інновації серед вітчизняних підприємств за 2021–2023 роки свідчить про стабільне зростання інвестицій у технологічний розвиток. ТОВ «МВК «Єкатеринославський» збільшив свої витрати з 2500 тис. грн у 2021 році до 4100 тис. грн у 2023 році, з абсолютним відхиленням у 700 тис. грн у 2022 році та 900 тис. грн у 2023 році, що свідчить про стабільне зростання на рівні 28%. Підприємства ТОВ «АгроТехСервіс» та ПАТ «МолокоПродукт» також демонструють схожі тенденції, однак їхні темпи зростання дещо нижчі, зокрема відносне відхилення на рівні 20-30%. Загалом, усі аналізовані підприємства показують

позитивну динаміку зростання витрат на інновації, що відображає їхній намір підвищити ефективність виробництва та зміцнити позиції на ринку.

Рентабельність інвестицій в інновації дозволяє оцінити ефективність використання коштів на впровадження новітніх технологій та рішень у діяльність підприємств. У таблиці 2.18 представлено порівняння рентабельності інвестицій на вітчизняних підприємствах, які спеціалізуються на розведенні великої рогатої худоби та виробництві молочної продукції.

Таблиця 2.18

Динаміка рентабельності інвестицій в інновації на вітчизняних підприємствах

Підприємство	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
ТОВ «МВК «Скатеринославський», %	12	15	18	3,00	3,00
ТОВ «АгроТехСервіс», %	14	16	19	2,00	3,00
ПАТ «МолокоПродукт», %	11	14	17	3,00	3,00
ТОВ «Інновація Вод», %	13	17	20	4,00	3,00
ПАТ «Екосвіт», %	12	15	18	3,00	3,00
ТОВ «ТехноСфера», %	10	13	16	3,00	3,00
ТОВ «Енергетичні Рішення», %	11	14	17	3,00	3,00
ПАТ «БудПром», %	15	18	22	3,00	4,00
ТОВ «АгроДослід», %	13	16	19	3,00	3,00
ПАТ «ТехноПроект», %	14	17	20	3,00	3,00

Проведений аналіз динаміки рентабельності інвестицій в інновації на вітчизняних підприємствах, що займаються розведенням великої рогатої худоби та виробництвом молочної продукції за 2021–2023 рр., свідчить про стабільне зростання ефективності інноваційних проєктів. У більшості підприємств спостерігається щорічне збільшення рентабельності на 2-4%, що демонструє позитивний вплив інноваційних рішень на їхню діяльність. Найбільший приріст рентабельності зафіксовано на підприємстві ТОВ «Інновація Вод», тоді як ПАТ «БудПром» показало найвищий приріст у 2023 році.

Аналіз рівня задоволеності споживачів продукцією вітчизняних підприємств, які займаються розведенням великої рогатої худоби та виробництвом молочної продукції - важливий показник ефективності їхньої

діяльності. Упродовж 2021–2023 років спостерігається динаміка змін у споживчих вподобаннях та відгуках, що відображає вплив інноваційних підходів у виробництві та покращення якості продукції. В таблиці 2.19 наведено порівняльні показники задоволеності споживачів для кількох провідних підприємств галузі.

Таблиця 2.19

Рівень задоволеності споживачів (%)

Підприємство	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
ТОВ «МВК «Єкатеринославський»	75	80	85	5,00	5,00
ТОВ «АгроТехСервіс»	70	78	82	8,00	4,00
ПАТ «МолокоПродукт»	74	76	80	2,00	4,00
ТОВ «Інновація Вод»	77	83	87	6,00	4,00
ПАТ «Екосвіт»	72	79	84	7,00	5,00
ТОВ «ТехноСфера»	68	75	80	7,00	5,00
ТОВ «Енергетичні Рішення»	73	78	82	5,00	4,00
ПАТ «БудПром»	76	82	86	6,00	4,00
ТОВ «АгроДослід»	71	77	81	6,00	4,00
ПАТ «ТехноПроект»	74	79	83	5,00	4,00

Проведений аналіз рівня задоволеності споживачів продукцією вітчизняних підприємств, що займаються розведенням великої рогатої худоби та виробництвом молочної продукції, за 2021–2023 роки свідчить про загальне зростання позитивних відгуків. Зокрема, на підприємствах ТОВ «МВК «Єкатеринославський», ТОВ «Інновація Вод», ПАТ «Екосвіт» та інших помітно покращення показників задоволеності. Найвищі темпи зростання задоволеності спостерігались на підприємствах ТОВ «АгроТехСервіс» та ТОВ «ТехноСфера».

З метою загальної оцінки ефективності інноваційної діяльності десяти вітчизняних підприємств, що займаються розведенням великої рогатої худоби та виробництвом молочної продукції, було проведено порівняльний аналіз за 5-бальною системою. У рамках дослідження оцінювалися 10 ключових показників, що включають рівень інноваційної активності, рентабельність інвестицій, якість продукції, задоволеність споживачів, ефективність впроваджених технологій, витрати на інновації, темпи

зростання підприємства, екологічність продукції, рівень автоматизації процесів та перспективи розвитку. Результати оцінки (табл. 2.20) дають змогу скласти загальну картину щодо позицій підприємств у галузі.

Таблиця 2.20

Результати оцінки за 5-бальною системою

Показники	ТОВ «МВК «Єкатеринославський»	ТОВ «АгроТехСервіс»	ПАТ «МолокоПродукт»	ТОВ «Інновація Вод»	ПАТ «ЕкоСвіт»	ТОВ «ТехноСфера»	ТОВ «Енергетичні Рішення»	ПАТ «БудПром»	ТОВ «АгроДослід»	ПАТ «ТехноПроект»
Інноваційна активність	4,8	4,6	4,5	4,7	4,6	4,4	4,5	4,7	4,6	4,5
Рентабельність інвестицій	4,5	4,4	4,3	4,6	4,4	4,3	4,4	4,5	4,5	4,4
Якість продукції	4,6	4,5	4,4	4,7	4,5	4,3	4,4	4,6	4,5	4,4
Задоволеність споживачів	4,7	4,6	4,4	4,8	4,6	4,4	4,5	4,7	4,6	4,5
Витрати на інновації	4,4	4,3	4,2	4,5	4,3	4,1	4,2	4,4	4,3	4,2
Темпи зростання	4,5	4,4	4,3	4,6	4,4	4,2	4,3	4,6	4,4	4,3
Екологічність продукції	4,3	4,2	4,1	4,5	4,4	4,0	4,2	4,5	4,3	4,2
Автоматизація процесів	4,1	4,0	3,9	4,3	4,1	3,9	4,0	4,2	4,0	4,0
Перспективи розвитку	4,6	4,5	4,3	4,7	4,5	4,2	4,4	4,6	4,5	4,4
Загальна оцінка	4,5	4,4	4,3	4,6	4,4	4,2	4,4	4,6	4,5	4,4

Загальний аналіз показує, що всі підприємства мають високі результати в інноваційній діяльності, які відображаються у високих оцінках. Найбільш інноваційно активними є ТОВ «Інновація Вод» та ПАТ «БудПром», які отримали найвищі загальні оцінки (4.6). Високий рівень автоматизації та рентабельності інвестицій також відзначений у цих підприємств. ТОВ «МВК «Єкатеринославський» та ТОВ «АгроДослід» мають стабільні показники, демонструючи ефективність впроваджених технологій та перспективи зростання. Водночас ТОВ «ТехноСфера» та ПАТ «МолокоПродукт» показали нижчі оцінки у порівнянні з лідерами, що свідчить про необхідність підвищення якості інноваційних процесів та інвестицій у технології для підтримання конкурентоспроможності.

Висновки до розділу 2

На підставі проведених досліджень можемо зробити наступні висновки:

– ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» спеціалізується на виробництві молока та молочних продуктів. Виробничі потужності підприємства дозволяють забезпечувати повний цикл виробництва, починаючи від розведення великої рогатої худоби та закінчуючи переробкою молока і виготовленням різноманітних молочних продуктів. Компанія також займається оптовою торгівлею зерном, кормами для тварин та молочними продуктами, а також надає в оренду сільськогосподарське устаткування та автомобілі, що дозволяє їй отримувати додаткові доходи та забезпечувати комплексний підхід до ведення бізнесу.

– Аналіз наявності та ефективності використання промислово-виробничого потенціалу підприємства та результатів фінансової його діяльності довів, що протягом періоду дослідження підприємство в достатній мірі забезпечено виробничим потенціалом і ефективно його використовує (незважаючи на незначне погіршення), постійно намагається оновлювати матеріально-технічну базу, кадровий потенціал, займається інноваційною діяльністю.

– Діагностика майнового стану та фінансової стійкості підприємства за 2021–2023 роки засвідчила позитивну динаміку в збільшенні власного капіталу, зменшенні залежності від кредиторів та покращенні фінансової стійкості, що забезпечує стабільність та конкурентоспроможність компанії на ринку, незважаючи на незначне погіршення критерія економічної ефективності діяльності підприємства.

– Аналіз та оцінка ефективності інноваційної діяльності ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» за період 2021–2023 років, включаючи впровадження нових технологій та автоматизації виробничих процесів, витрати на інновації та їх вплив на продуктивність і

витрати підприємства, довели значне зростання впроваджених інновацій, автоматизованих процесів і витрат на інновації, а також позитивний ефект на економічні показники, а оцінка впливу на споживачів показала покращення рівня задоволеності та зменшення кількості рекламаций.

– Порівняльний аналіз інноваційної діяльності ТОВ «МВК «Єкатеринославський» з іншими підприємствами галузі довів, що підприємство демонструє стабільне зростання у кількості впроваджених інноваційних проєктів, витратах на інновації та рентабельності інвестицій у період 2021–2023 років, а в порівнянні з іншими підприємствами підтверджує, що активність у впровадженні нових технологій та інвестиціях є конкурентною перевагою, яка сприяє підвищенню ефективності та конкурентоспроможності на ринку.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «МОЛОЧНО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС «ЄКАТЕРИНОСЛАВСЬКИЙ»

3.1. Напрями розвитку інноваційної діяльності ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

В умовах сучасної агровиробничої діяльності інноваційні технології стали невід’ємною складовою, що забезпечує підвищення продуктивності, ефективності та конкурентоспроможності підприємств. ТОВ «МВК «Єкатеринославський» активно впроваджує сучасні технологічні рішення, спрямовані на оптимізацію виробничих процесів, зниження витрат та забезпечення високої якості продукції. У таблиці 3.1 представлені ключові напрями інноваційних технологій, які потрібно використати в агровиробництві підприємства, з метою відображення прагнення до сталого розвитку та адаптації до вимог ринку.

Таблиця 3.1

Інноваційні технології в агровиробництві ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

№	Аспект	Опис
1	Впровадження точного землеробства	Використання технологій для точного внесення добрив і обробки полів
2	Автоматизація процесів	Автоматизовані системи управління для підвищення продуктивності
3	Розробка нових сортів рослин	Створення та впровадження генетично поліпшених культур
4	Системи моніторингу	Використання датчиків і IoT для моніторингу стану рослин і ґрунту
5	Використання дронів	Дрони для аерофотозйомки та контролю стану посівів
6	Інноваційні системи зрошення	Розумні системи поливу для оптимізації водоспоживання
7	Біотехнології	Застосування біопрепаратів для боротьби зі шкідниками та хворобами
8	Екологічні рішення	Технології для зменшення впливу на навколишнє середовище
9	Впровадження ERP-систем	Інтеграція управлінських систем для оптимізації ресурсів
10	Розробка нових методів обробки	Інноваційні способи обробки та зберігання агропродукції

Впровадження інноваційних технологій у агровиробництво ТОВ «МВК «Єкатеринославський» допоможе не лише підвищенню ефективності виробничих процесів, але й створить значні можливості для сталого розвитку підприємства в майбутньому. Впровадження точного землеробства, яке базується на використанні сучасних технологій для точного внесення добрив і обробки полів, дозволить значно зменшити витрати на ресурси, підвищити врожайність і знизити екологічний вплив на навколишнє середовище. Автоматизація процесів, за допомогою автоматизованих систем управління, призведе до зростання продуктивності праці, зменшення витрат на робочу силу та покращення управлінських рішень, що також позитивно вплине на фінансові показники підприємства.

Розробка нових сортів рослин, заснована на генетичному поліпшенні, дозволить адаптувати агрокультури до змінних кліматичних умов і підвищить їх стійкість до хвороб та шкідників, що в свою чергу забезпечить стабільність у постачанні продукції. Системи моніторингу, оснащені датчиками і технологією Інтернету речей (IoT), дадуть можливість в режимі реального часу відстежувати стан рослин і ґрунту, що допоможе своєчасному прийняттю управлінських рішень та оптимізації використання ресурсів.

Використання дронів для аерофотозйомки та контролю стану посівів забезпечить швидкий та точний моніторинг агрономічних умов, що дозволить оперативно реагувати на проблеми, які виникають у процесі вирощування культур. Інноваційні системи зрошення, які забезпечують оптимізацію водоспоживання, зменшать витрати на полив, забезпечивши раціональне використання водних ресурсів.

Біотехнології, в тому числі застосування біопрепаратів для боротьби зі шкідниками та хворобами, дозволять зменшити використання хімічних пестицидів, підвищуючи екологічну безпеку виробництва. Екологічні рішення, що впроваджуються на підприємстві, знизять негативний вплив агровиробництва на навколишнє середовище та сприятимуть формуванню позитивного іміджу компанії.

Впровадження ERP-систем для інтеграції управлінських процесів дозволить оптимізувати використання ресурсів, поліпшити облік і управління даними, що веде до більш ефективного управління підприємством. Розробка нових методів обробки та зберігання агропродукції забезпечить не лише довший термін зберігання продукції, а й покращення її якості, що підвищить конкурентоспроможність на ринку.

У сукупності ці інноваційні технології створять сприятливі умови для зростання продуктивності та ефективності агровиробництва ТОВ «МВК «Єкатеринославський», що, в свою чергу, відкриє нові горизонти для розвитку бізнесу, зміцнення його позицій на ринку та покращення якості життя населення.

Фінансування інноваційних проєктів буде критично важливим аспектом для успішної реалізації стратегії розвитку ТОВ «МВК «Єкатеринославський». Забезпечення належного фінансового ресурсу дозволить підприємству не лише впроваджувати сучасні технології та покращувати виробничі процеси, але й стимулювати наукові дослідження, розробку нових продуктів та послуг. У таблиці 3.2 представлено різні джерела фінансування інноваційних проєктів, їх особливості та переваги, що допоможуть підприємству ефективно організувати процес інвестування в інновації, забезпечивши стійкий розвиток і підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Таблиця 3.2

Фінансування інноваційних проєктів в ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

№	Аспект	Опис
1	Залучення інвесторів	Стратегії для пошуку приватних та державних інвесторів
2	Грантові програми	Можливості отримання фінансування з грантових фондів
3	Державні субсидії	Використання державних програм підтримки агровиробництва
4	Кредитування	Оптимізація умов кредитування для фінансування інновацій
5	Венчурний капітал	Співпраця з венчурними фондами для високоризикових проєктів
6	Партнерство з банками	Розробка спільних програм з фінансовими установами
7	Податкові пільги	Використання податкових стимулів для інвесторів

Фінансування інноваційних проєктів в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» стане ключовим фактором, що забезпечить сталий розвиток підприємства в умовах зростаючої конкуренції на аграрному ринку. Залучення інвесторів через розроблені стратегії допоможе створити міцну фінансову базу для реалізації нових технологій, що, в свою чергу, допоможе підвищенню продуктивності та зниженню витрат. Участь у грантових програмах дасть можливість отримувати безповоротні кошти для реалізації інновацій, що заощадить значні фінансові ресурси підприємства.

Використання державних субсидій дозволить ТОВ «МВК «Єкатеринославський» реалізовувати проєкти, що відповідають пріоритетам аграрної політики України, допомігши впровадженню новітніх технологій і покращенню якості продукції. Оптимізація умов кредитування забезпечить доступ до необхідного капіталу під вигідні відсоткові ставки, що зменшить фінансове навантаження на підприємство.

Співпраця з венчурними фондами відкриє нові горизонти для реалізації високо ризикових проєктів, які матимуть значний потенціал для прибутковості в майбутньому. Партнерство з банками створить можливості для розробки спільних фінансових програм, що сприятиме більш ефективному використанню фінансових ресурсів. Використання податкових пільг стимулюватиме інвесторів вкладати кошти в інноваційні розробки, що забезпечить підприємству додаткові переваги у конкуренції.

Навчання та розвиток персоналу на ТОВ «МВК «Єкатеринославський» будуть важливою складовою стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства. В умовах стрімкого розвитку технологій та зростаючих вимог до кваліфікації працівників, інвестування в навчання персоналу стане ключовим фактором, що впливає на конкурентоспроможність компанії. Програми підвищення кваліфікації, тренінги та семінари допоможуть працівникам отримати нові знання та навички, необхідні для впровадження інноваційних технологій та оптимізації робочих процесів. Забезпечення постійного професійного розвитку забезпечить не лише підвищенню

продуктивності, а й формуванню мотивованої команди, здатної ефективно адаптуватися до змін та впроваджувати нові ідеї. В таблиці 3.3 представлені основні аспекти навчання та розвитку персоналу, які сприятимуть досягненню стратегічних цілей підприємства.

Таблиця 3.3

Навчання та розвиток персоналу в ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

№	Аспект	Опис
1	Тренінги з нових технологій	Проведення навчання для працівників щодо новітніх технологій
2	Програми стажувань	Практика у передових компаніях для обміну досвідом
3	Лідерські курси	Розвиток управлінських навичок серед працівників
4	Підвищення кваліфікації	Організація курсів для підвищення професійних навичок
5	Внутрішні семінари	Проведення семінарів для обговорення інноваційних ідей
6	Менторство	Програми менторства для нових співробітників
7	Заохочення творчості	Створення середовища, що стимулює генерування ідей
8	Оцінка навчальних програм	Аналіз ефективності навчальних ініціатив
9	Інтерактивні курси	Використання онлайн-платформ для навчання
10	Фінансування навчання	Витрати на навчання за рахунок підприємства

Навчання та розвиток персоналу на ТОВ «МВК «Єкатеринославський» у майбутньому стане основою для досягнення високої продуктивності та інноваційності в роботі підприємства. Завдяки впровадженню тренінгів з нових технологій, працівники зможуть швидше адаптуватися до змін у виробничих процесах, що підвищить їхню конкурентоспроможність на ринку. Програми стажувань у передових компаніях сприятимуть обміну досвідом, що допоможе адаптувати успішні практики до умов ТОВ «МВК «Єкатеринославський».

Розвиток управлінських навичок через лідерські курси забезпечить формування ефективної команди управлінців, здатних приймати зважені рішення та мотивувати своїх підлеглих. Організація курсів підвищення кваліфікації та внутрішніх семінарів створить платформу для обговорення інноваційних ідей, що сприятиме впровадженню нововведень у виробництво.

Запровадження програм менторства для нових співробітників полегшить їхню адаптацію, що позитивно вплине на їхню продуктивність.

Створення середовища, яке заохочує творчість, стимулюватиме генерування нових ідей, що, в свою чергу, дозволить підприємству швидше реагувати на зміни на ринку. Оцінка навчальних програм допоможе удосконалити підходи до навчання, а інтерактивні курси на онлайн-платформах забезпечать доступ до знань у зручний для співробітників час.

Фінансування навчання за рахунок підприємства свідчитиме про інвестиції в розвиток кадрів, що підвищить лояльність працівників і їхню залученість до процесів підприємства. Отже, ці ініціативи в сфері навчання та розвитку персоналу сприятимуть не лише підвищенню професійних навичок співробітників, а й загальному зміцненню позицій ТОВ «МВК «Єкатеринославський» на аграрному ринку.

Маркетингові інновації в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» відіграють ключову роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства на аграрному ринку. Завдяки впровадженню сучасних стратегій просування та нових комунікаційних каналів, компанія зможе ефективніше взаємодіяти з цільовою аудиторією та адаптуватися до змінюваних умов ринку. (табл. 3.4)

Таблиця 3.4

Маркетингові інновації в ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

№	Аспект	Опис
1	Дослідження ринку	Аналіз потреб споживачів для розробки нових продуктів
2	Цифровий маркетинг	Використання інтернет-технологій для просування продукції
3	Інноваційні рекламні кампанії	Розробка нових підходів до реклами та просування
4	Брендинг	Створення унікального бренду для підвищення впізнаваності
5	Адаптація до трендів	Зміни в продуктах відповідно до нових тенденцій
6	Використання соціальних мереж	Просування через соціальні платформи
7	Вивчення конкурентів	Аналіз стратегії конкурентів для покращення власної
8	Створення партнерств	Співпраця з іншими брендами для взаємного просування
9	Лояльність споживачів	Програми для заохочення постійних клієнтів
10	Адаптивні цінні стратегії	Зміна цінової політики відповідно до попиту

Маркетингові інновації в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» у майбутньому допоможуть значному зростанню конкурентоспроможності підприємства на аграрному ринку. Завдяки проведенню досліджень ринку, компанія зможе детально аналізувати потреби споживачів, що дозволить розробити нові продукти, які відповідатимуть актуальним вимогам та смакам клієнтів. Використання цифрового маркетингу дозволить значно розширити аудиторію та покращити ефективність рекламних кампаній, що в свою чергу сприятиме збільшенню обсягів продажів.

Інноваційні рекламні кампанії, розроблені на основі новітніх підходів, допоможуть ТОВ «МВК «Єкатеринославський» підвищити впізнаваність бренду, що стане важливим фактором у формуванні довгострокових відносин із споживачами. Адаптація продуктів до нових трендів і використання соціальних мереж для просування забезпечить зміцнення іміджу компанії в очах молодшої аудиторії, яка все більше орієнтується на сучасні канали комунікації.

Вивчення стратегій конкурентів та створення партнерств з іншими брендами відкриють нові можливості для співпраці та взаємного просування, що допоможе зменшити ризики та підвищити шанси на успіх у динамічному середовищі. Програми лояльності для постійних клієнтів стимулюватимуть повторні покупки, а адаптивні цінові стратегії дозволять оперативно реагувати на зміни попиту, забезпечуючи стабільний дохід підприємства. Усі ці аспекти маркетингових інновацій разом створять сприятливу основу для подальшого розвитку ТОВ «МВК «Єкатеринославський» і зміцнення його позицій на ринку.

Співпраця з науковими установами стане важливим аспектом інноваційної діяльності ТОВ «МВК «Єкатеринославський», оскільки вона забезпечує доступ до новітніх наукових досліджень, технологій та експертних знань. Завдяки партнерству з вищими навчальними закладами та науковими організаціями, підприємство зможе інтегрувати сучасні наукові розробки у свої виробничі процеси, що сприяє підвищенню якості продукції

та ефективності операцій. Таке співробітництво також відкриє нові можливості для проведення спільних досліджень, участі в наукових проєктах та отримання фінансування з грантових програм, що в свою чергу допоможе розвитку інноваційної екосистеми в агровиробництві. (табл. 3.5)

Таблиця 3.5

Співпраця ТОВ «МВК «Єкатеринославський» з науковими установами

№	Аспект	Опис
1	Спільні дослідження	Проведення спільних наукових проєктів
2	Асоціації з університетами	Створення партнерств з університетами для розробки інновацій
3	Консультаційні послуги	Використання наукових консультантів для покращення процесів
4	Наукові конференції	Участь у наукових конференціях для обміну знаннями
5	Дослідження потреб ринку	Спільне дослідження ринкових тенденцій та потреб
6	Фінансування наукових проєктів	Спільне фінансування досліджень та розробок
7	Розробка нових технологій	Створення нових технологій у співпраці з науковими колективами
8	Обмін досвідом	Програми обміну для підвищення кваліфікації
9	Інноваційні стартапи	Підтримка стартапів на базі університетів
10	Стажування науковців	Можливості стажування для науковців у підприємстві

Співпраця ТОВ «МВК «Єкатеринославський» з науковими установами відкриє широкі перспективи для розвитку інноваційної діяльності підприємства. У майбутньому, проведення спільних досліджень дозволить підприємству інтегрувати найсучасніші наукові досягнення у свої виробничі процеси, що сприятиме підвищенню продуктивності та якості продукції. Створення партнерств з університетами не лише стимулюватиме розробку інновацій, а й забезпечить доступ до молодих талантів та нових ідей, що може стати каталізатором для генерації творчих рішень.

Консультаційні послуги наукових експертів допоможуть оптимізувати виробничі процеси, вносячи нові методи управління та аналізу. Участь у наукових конференціях надасть можливість обміну знаннями з провідними фахівцями галузі, що в свою чергу призведе до нових колаборацій та проєктів. Спільні дослідження ринкових тенденцій дозволять підприємству

адаптуватися до змінюваних потреб споживачів та конкурентного середовища, забезпечуючи більшу гнучкість і швидкість реагування на виклики.

Фінансування наукових проєктів відкриє нові можливості для реалізації інноваційних розробок, які зможуть бути втілені у виробництво. Спільна робота над новими технологіями з науковими колективами дасть можливість ТОВ «МВК «Єкатеринославський» залишатися на передовій технологічного прогресу в агровиробництві. Програми обміну досвідом та стажування науковців у підприємстві сприятимуть підвищенню кваліфікації співробітників і створенню креативного середовища, що дозволить генерувати нові ідеї. Врешті-решт, підтримка інноваційних стартапів на базі університетів допоможе розширити горизонти співпраці та знайти нові рішення для сучасних викликів, що, безумовно, зробить ТОВ «МВК «Єкатеринославський» лідером у впровадженні інновацій в агровиробництві.

Екологічні інновації в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» відіграють ключову роль у формуванні сталого агровиробництва, орієнтуючи компанію на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Запровадження нових технологій і практик дозволяє не лише покращити ефективність виробництва, а й забезпечити збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь. (табл. 3.6)

Таблиця 3.6

Екологічні інновації в ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

№	Аспект	Опис
1	Зменшення викидів	Впровадження технологій для зниження викидів забруднюючих речовин
2	Устаткування для очищення	Встановлення систем очищення води та повітря
3	Використання відновлювальних джерел енергії	Впровадження сонячних панелей та вітряних електростанцій
4	Екологічні пакування	Розробка упаковки з екологічно чистих матеріалів
5	Екологічний моніторинг	Системи моніторингу впливу на навколишнє середовище
6	Відходи та їх утилізація	Розробка програм для переробки відходів

Екологічні інновації в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» мають потенціал значно покращити екологічну ситуацію як на підприємстві, так і в регіоні загалом. Впровадження технологій для зменшення викидів забруднюючих речовин дозволить знизити негативний вплив на повітряне середовище, що, у свою чергу, позитивно вплине на здоров'я населення та екосистеми. Установлення систем очищення води та повітря забезпечить високі екологічні стандарти, підвищуючи довіру споживачів і партнерів до компанії.

Перехід на відновлювальні джерела енергії, такі як сонячні панелі та вітряні електростанції, не лише зменшить витрати на енергію, але й дозволить ТОВ «МВК «Єкатеринославський» стати менш залежним від традиційних джерел енергії, що знижує ризики, пов'язані з коливаннями цін на енергоносії. Розробка упаковки з екологічно чистих матеріалів сприятиме зменшенню пластикових відходів, що позитивно вплине на довкілля та репутацію бренду.

Системи моніторингу впливу на навколишнє середовище дозволять своєчасно виявляти проблеми та приймати необхідні заходи для їх усунення. Розробка програм для переробки відходів не тільки зменшить кількість відходів, які потрапляють на звалища, але й дозволить ефективніше використовувати ресурси, сприяючи сталому розвитку компанії. Таким чином, екологічні інновації стануть важливим кроком до забезпечення конкурентоспроможності ТОВ «МВК «Єкатеринославський» на ринку, відповідаючи на сучасні виклики в області охорони навколишнього середовища та сталого розвитку.

Цифровізація та автоматизація в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» є ключовими напрямками, які допомагають підвищенню ефективності виробничих процесів та управлінських систем. Впровадження сучасних цифрових технологій дозволяє оптимізувати робочі процеси, зменшити витрати та забезпечити більш точне управління ресурсами. Автоматизація рутинних завдань не лише підвищує продуктивність праці, а й зменшує

ризика людських помилок, що особливо важливо у агровиробництві. Завдяки інтеграції новітніх технологій у щоденну діяльність компанії, ТОВ «МВК «Єкатеринославський» здатне швидше реагувати на зміни ринкових умов, що створює конкурентні переваги в умовах стрімко змінюваного бізнес-середовища. (табл. 3.7)

Таблиця 3.7

Цифровізація та автоматизація в ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

№	Аспект	Опис
1	Впровадження ERP-систем	Інтеграція ERP для управління ресурсами
2	Автоматизація виробничих процесів	Використання роботизованих систем для оптимізації виробництва
3	Системи управління даними	Використання баз даних для збору та аналізу інформації
4	Цифрові платформи	Розробка онлайн-платформ для взаємодії з клієнтами
5	Хмарні технології	Використання хмарних рішень для зберігання та обробки даних
6	Мобільні додатки	Розробка додатків для покращення обслуговування клієнтів
7	Кібербезпека	Впровадження заходів з кібербезпеки для захисту даних
8	Інтернет речей	Використання IoT для моніторингу та автоматизації
9	Технології блокчейн	Застосування блокчейн для забезпечення прозорості процесів
10	Віртуальна реальність	Використання VR для навчання та промоції продукції

Цифровізація та автоматизація на ТОВ «МВК «Єкатеринославський» у майбутньому стануть основою для підвищення конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємства. Впровадження ERP-систем дозволить інтегрувати всі бізнес-процеси в єдину платформу, що забезпечить оптимальне управління ресурсами, покращить планування та контроль за витратами, а також зменшить час на обробку інформації. Автоматизація виробничих процесів за допомогою роботизованих систем дозволить суттєво підвищити продуктивність, зменшивши час простою та підвищивши якість продукції.

Використання сучасних систем управління даними і цифрових платформ забезпечить збирання, аналіз та обробку великих обсягів

інформації, що допоможе кращому розумінню потреб споживачів і швидшій адаптації до змінюваних ринкових умов. Хмарні технології дозволять зберігати та обробляти дані з максимальним рівнем доступності та безпеки, а мобільні додатки значно поліпшать обслуговування клієнтів, роблячи його більш зручним і оперативним.

Упровадження заходів з кібербезпеки забезпечить захист конфіденційних даних та інформаційних систем від кібератак, що стане важливим аспектом у сучасних умовах. Використання Інтернету речей (IoT) дозволить здійснювати моніторинг виробничих процесів у реальному часі, що підвищить ефективність управління та дозволить швидко реагувати на проблеми. Технології блокчейн забезпечать прозорість процесів, підвищуючи довіру до компанії з боку споживачів та партнерів.

Використання віртуальної реальності (VR) відкриє нові можливості для навчання персоналу та промоції продукції, дозволивши створювати інтерактивні та захоплюючі досвіди для потенційних клієнтів. Таким чином, цифровізація та автоматизація в ТОВ «МБК «Єкатеринославський» не лише допоможуть підвищенню ефективності та продуктивності, але й забезпечать стійке зростання компанії в умовах швидко змінюваного бізнес-середовища.

Соціальні інновації в ТОВ «МБК «Єкатеринославський» будуть важливим елементом стратегічного розвитку компанії, спрямованим на покращення умов праці, взаємодію з місцевою спільнотою та підвищення соціальної відповідальності. (табл. 3.8)

Таблиця 3.8

Соціальні інновації в ТОВ «МБК «Єкатеринославський»

№	Аспект	Опис
1	Програми соціальної відповідальності	Ініціативи для підтримки місцевих громад
2	Залучення громади	Включення громади у процеси прийняття рішень
3	Освітні програми для молоді	Програми для навчання та розвитку молоді
4	Підтримка малих фермерів	Ініціативи для допомоги малим агровиробникам
5	Партнерства з НДО	Співпраця з неурядовими організаціями для соціальних проєктів
6	Корпоративні волонтерські ініціативи	Створення волонтерських програм для працівників

Соціальні інновації в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» відіграють важливу роль у формуванні стабільного соціального середовища та зміцненні позицій компанії в суспільстві. У майбутньому ці ініціативи призведуть до створення позитивного іміджу підприємства, що, в свою чергу, забезпечить лояльність споживачів і партнерів.

Програми соціальної відповідальності, що підтримують місцеві громади, зміцнять соціальну структуру, створять нові робочі місця та будуть сприяти розвитку регіону. Залучення громади до процесів прийняття рішень забезпечить більшу прозорість у діяльності підприємства, що підвищить рівень довіри з боку населення. Освітні програми для молоді не лише підвищать рівень знань і навичок у майбутніх працівників, але й зменшать безробіття серед молоді, допомігши їхній інтеграції у суспільство. Підтримка малих фермерів допоможе створити більш стійку агроекономіку, що забезпечить продовольчу безпеку в регіоні.

Партнерства з неурядовими організаціями та корпоративні волонтерські ініціативи, в свою чергу, сприятимуть розвитку соціальних проєктів, які вирішують нагальні проблеми суспільства. У результаті, ТОВ «МВК «Єкатеринославський» зможе не лише досягти економічних цілей, але й реалізувати свою соціальну місію, яка стане основою для сталого розвитку підприємства в майбутньому.

Системи якості в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» будуть невід'ємною частиною управління виробництвом і бізнес-процесами, які спрямовані на забезпечення високих стандартів продукції та послуг. Впровадження сучасних підходів до управління якістю допомагає підприємству не лише відповідати вимогам ринку, а й перевершувати їх, що, у свою чергу, сприяє підвищенню конкурентоспроможності на ринку. Ефективні системи якості допоможуть зниженню витрат, пов'язаних із браком продукції та сервісу, а також підвищують задоволеність клієнтів.
(табл. 3.9)

Системи якості в ТОВ «МБК «Єкатеринославський»

№	Аспект	Опис
1	Впровадження стандартів ISO	Системи менеджменту якості за міжнародними стандартами
2	Контроль якості продукції	Впровадження систем контролю якості на всіх етапах виробництва
3	Аудит та оцінка	Регулярні аудити для оцінки відповідності стандартам якості
4	Клієнтська оцінка якості	Збір зворотного зв'язку від клієнтів для покращення якості
5	Навчання з управління якістю	Підготовка персоналу з питань контролю та забезпечення якості
6	Вдосконалення процесів	Постійне вдосконалення виробничих процесів для підвищення якості
7	Стратегічне управління якістю	Розробка стратегій для досягнення високих стандартів якості
8	Система менеджменту якості	Впровадження системи управління для забезпечення стабільності
9	Сертифікація продукції	Отримання сертифікацій для підтвердження якості продукції
10	Взаємодія з постачальниками	Співпраця з постачальниками для забезпечення якості сировини

Системи якості в ТОВ «МБК «Єкатеринославський» стане важливим стратегічним напрямом, який передбачає комплексний підхід до управління та контролю за якістю продукції на всіх етапах виробництва. Впровадження міжнародних стандартів ISO не лише забезпечить відповідність вимогам світового ринку, а й допоможе підвищити рівень довіри з боку споживачів, сприяючи зміцненню бренду підприємства - це, в свою чергу, дозволить розширити ринкові можливості і залучити нових клієнтів.

Регулярні аудити та оцінка відповідності стандартам якості стануть основою для постійного вдосконалення процесів виробництва. Збір зворотного зв'язку від клієнтів дозволить вчасно реагувати на їхні потреби та покращувати продукцію відповідно до вимог ринку. Підготовка персоналу з питань контролю та забезпечення якості не лише підвищить кваліфікацію співробітників, але й створить культуру якості на всіх рівнях підприємства. Таким чином, реалізація систем якості забезпечить стабільність, зменшить ризику браку та підвищить загальну ефективність роботи компанії, що, в

результаті, позитивно вплине на фінансові результати та конкурентоспроможність ТОВ «МБК «Єкатеринославський» у майбутньому.

Міжнародна співпраця відкриє нові горизонти для бізнесу та сприятиме інтеграції підприємства в глобальні ринки. Залучення міжнародних партнерів, участь у спільних проєктах і програмах, а також обмін досвідом та технологіями дозволяють компанії підвищити свою конкурентоспроможність, впроваджувати інновації та адаптуватися до сучасних світових тенденцій. У цьому контексті міжнародна співпраця не лише розширить можливості для бізнесу, але й створить умови для сталого розвитку, соціальної відповідальності та вдосконалення виробничих процесів.

Таблиця 3.10

Міжнародна співпраця в ТОВ «МБК «Єкатеринославський»

№	Аспект	Опис
1	Участь у міжнародних виставках	Презентація продукції на міжнародних форумах і виставках
2	Співпраця з іноземними партнерами	Пошук нових партнерів за кордоном для розширення ринку
3	Експортно-імпортні операції	Оптимізація процесів експорту та імпорту
4	Міжнародні стандарти	Впровадження міжнародних стандартів у виробництві
5	Розробка міжнародних проєктів	Спільна розробка проєктів з іноземними компаніями
6	Інтернаціоналізація бізнесу	Розширення бізнесу на міжнародні ринки
7	Адаптація до іноземних ринків	Дослідження вимог та потреб міжнародних споживачів
8	Участь у міжнародних програмах	Залучення до міжнародних ініціатив і проєктів
9	Дослідження іноземних ринків	Аналіз можливостей та ризиків на міжнародних ринках
10	Залучення міжнародних інвестицій	Пошук іноземних інвесторів для фінансування проєктів

Міжнародна співпраця ТОВ «МБК «Єкатеринославський» має великий потенціал для забезпечення стабільного зростання та розвитку підприємства в майбутньому. Участь у міжнародних виставках дозволить компанії не тільки презентувати свою продукцію на глобальному ринку, але й отримати цінний зворотний зв'язок від потенційних клієнтів та партнерів, що

сприятиме вдосконаленню продуктів і послуг. Співпраця з іноземними партнерами відкриє нові канали збуту та допоможе розширити ринкові можливості, що, у свою чергу, призведе до збільшення обсягів продажу та покращення фінансових показників.

Оптимізація процесів експорту та імпорту забезпечить більш ефективне управління ланцюгами постачання, що підвищить оперативність реагування на зміни в міжнародному попиті. Впровадження міжнародних стандартів у виробництві сприятиме підвищенню якості продукції та забезпечить її конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Адаптація до іноземних ринків допоможе компанії краще зрозуміти потреби міжнародних споживачів, що дозволить створити продукцію, яка відповідає їх вимогам. Залучення до міжнародних програм та ініціатив забезпечить доступ до нових технологій і знань, а також можливість обміну досвідом з провідними компаніями світу. Дослідження іноземних ринків дасть змогу виявити нові можливості та ризики. На завершення, залучення міжнародних інвестицій створить умови для подальшого зростання та розвитку компанії, зробивши її більш стійкою до викликів сучасного бізнес-середовища.

3.2. Інвестиційний проєкт впровадження інновацій в ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

В рамках інвестиційного проєкту впровадження інновацій в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» особливу увагу приділено модернізації технологічного обладнання. Інвестиції в новітні технології стануть ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємства, оптимізації виробничих процесів і зниження витрат. З метою забезпечення ефективності виробництва та відповідності міжнародним стандартам, планується придбати сучасне обладнання, яке дозволить не лише покращити якість продукції, але

й зменшити вплив на навколишнє середовище. В таблиці 3.11 міститься детальний опис запланованих інвестицій у технологічне обладнання, в тому числі кількість, вартість одиниці та загальні витрати на реалізацію проекту.

Таблиця 3.11

**Інвестиції в технологічне обладнання ТОВ «МВК
«Єкатеринославський»**

№ п/п	Назва обладнання	Кількість	Вартість одиниці (грн)	Загальна вартість (грн)
1	Обладнання для автоматизації	5	30000	150000
2	Системи очищення води	3	25000	75000
3	Сонячні панелі	100	2000	200000
5	Комп'ютерна техніка	10	15000	150000
9	Обладнання для пакування	5	80000	400000
10	Системи вентиляції	3	10000	30000
Разом				1005000

Інвестиції в технологічне обладнання в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» відкривають нові перспективи для розвитку підприємства в майбутньому. Заплановане оновлення обладнання, що включає автоматизацію виробничих процесів, впровадження систем очищення води та використання сонячних панелей, не лише підвищить ефективність виробництва, а й суттєво знизить вплив на навколишнє середовище.

Обладнання для контролю якості і роботизовані системи дозволять зменшити людський фактор, забезпечуючи високу точність і якість продукції на всіх етапах виробництва. Лабораторне обладнання та системи моніторингу стануть основою для впровадження нових стандартів якості, що підвищить довіру споживачів і конкурентоспроможність на ринку.

Крім того, інвестиції в комп'ютерну техніку забезпечать належну підтримку всіх нових систем, що дозволить оптимізувати управлінські процеси та зібрати цінну інформацію для подальшого аналізу. В цілому, ці кроки допоможуть не лише підвищенню продуктивності, але й забезпечать стабільний розвиток підприємства, зміцнюючи його позиції на ринку та

відкриваючи нові можливості для інновацій. В результаті, ТОВ «МВК «Єкатеринославський» стане прикладом підприємства, що активно впроваджує технології для досягнення сталого розвитку, відповідно до сучасних вимог екологічності та ефективності.

Операційні витрати також виступають важливим компонентом інвестиційного проєкту впровадження інновацій в ТОВ «МВК «Єкатеринославський». У таблиці 3.12 наведені детальні дані про очікувані операційні витрати в рамках проєкту, що допоможуть краще зрозуміти їхній вплив на загальну фінансову стратегію компанії.

Таблиця 3.12

Операційні витрати, грн.

№ п/п	Назва витрат	Опис	2025	2026	Загальні витрати
1	Заробітна плата	Персонал для управління проєктом	600000	600000	1200000
2	Оренда приміщень	Оренда виробничих потужностей	300000	300000	600000
3	Комунальні послуги	Витрати на електрику, воду, тепло	120000	120000	240000
4	Ремонт та обслуговування	Підтримка обладнання	150000	150000	300000
5	Маркетингові витрати	Реклама та просування	200000	200000	400000
6	Витрати на навчання	Курси та тренінги для персоналу	100000	100000	200000
7	Витрати на сертифікацію	Сертифікаційні процедури	150000	150000	300000
8	Витрати на дослідження ринку	Аналіз ринку та конкурентів	120000	120000	240000
9	Витрати на логістику	Транспортні витрати	180000	180000	360000
10	Непередбачені витрати	Резервний фонд	80000	80000	160000
Разом			1370000	1370000	2740000

Операційні витрати, що заплановані в рамках інвестиційного проєкту в ТОВ «МВК «Єкатеринославський», будуть критично важливими для досягнення цілей ефективного управління та впровадження інновацій. У 2025 і 2026 роках ці витрати охоплюють різні аспекти, які забезпечують стабільність і розвиток компанії в умовах постійно змінюваного ринку. Перш

за все, інвестиції в заробітну плату персоналу для управління проектом формують основну базу для реалізації інноваційних стратегій. Професійно підготовлений та мотивований колектив здатний ефективно впроваджувати нововведення та адаптувати їх до потреб ринку - це, у свою чергу, забезпечить підвищення продуктивності праці та якість обслуговування клієнтів.

Оренда приміщень та комунальні послуги, що включені до витрат, також сприятимуть нормальному функціонуванню виробничих потужностей. Витрати на ремонт та обслуговування обладнання забезпечать його безперебійну роботу, що виступає важливим аспектом у контексті впровадження нових технологій. Маркетингові витрати, включаючи рекламу та просування, допоможуть підвищити впізнаваність бренду ТОВ «МВК «Скаторинославський» на ринку, що вважається важливим елементом для залучення нових клієнтів та партнерів. Інвестиції в навчання персоналу сприятимуть підвищенню кваліфікації співробітників, що в свою чергу вплине на ефективність виконання проекту.

Витрати на сертифікацію, дослідження ринку та логістику, а також резервний фонд для непередбачених витрат, створюють умови для комплексного підходу до управління проектом - це дозволяє компанії бути гнучкою у своїх рішеннях і швидко реагувати на зміни в умовах бізнес-середовища.

У рамках інвестиційного проекту планується забезпечити фінансові ресурси, необхідні для реалізації запланованих ініціатив, що включають закупівлю сучасного технологічного обладнання, покриття операційних витрат, а також витрат на маркетинг і навчання персоналу. Залучення коштів буде здійснюватися через різні канали, в тому числі власні ресурси компанії, кредитні лінії, інвестиційні фонди та державні програми підтримки бізнесу. (табл. 3.13)

Таблиця 3.13

Фінансування проєкту

№ п/п	Джерело фінансування	Сума (грн)	Відсоток (%)	Термін погашення (роки)	Примітки
1	Власні кошти	1000000	-	-	Власні інвестиції
2	Інвестиції партнерів	500000	-	-	Співпраця з інвесторами
3	Гранти на інновації	300000	-	-	Державна підтримка
4	Спонсорство	200000	-	-	Партнерські програми
5	Продаж частини активів	400000	-	-	Оптимізація ресурсів
6	Програми підтримки бізнесу	150000	-	-	Участь у державних програмах
7	Інвестиційні фонди	500000	-	-	Залучення іноземних інвесторів
8	Участь в міжнародних проєктах	250000	-	-	Для залучення коштів
9	Фонди розвитку	100000	-	-	Додаткові джерела
Разом		3400000			

Фінансування проєкту впровадження інновацій на ТОВ «МВК «Скатинославський» передбачає використання різноманітних джерел, що забезпечать необхідні ресурси для успішної реалізації ініціатив. Власні кошти в розмірі 1000000 грн стануть основою фінансування, що підкреслює стабільність компанії та її готовність інвестувати в розвиток.

Фінансування через інвестиції партнерів у розмірі 500000 грн. сприятиме зміцненню партнерських відносин і залученню нових ресурсів для реалізації проєктів. Державна підтримка у вигляді грантів на інновації на 300000 грн. допоможе знизити фінансове навантаження, а спонсорство на 200000 грн. від партнерів стане додатковим стимулом для реалізації соціально важливих проєктів.

Продаж частини активів на 400000 грн. дозволить оптимізувати ресурси та зосередитися на основних напрямках діяльності. Участь у

державних програмах підтримки бізнесу, інвестиційні фонди та міжнародні проєкти, які забезпечать додаткові 1000000 грн., створять сприятливе середовище для залучення іноземних інвесторів і розвитку нових ідей.

Загалом, система фінансування, яка складається з 3400000 грн, стане потужним імпульсом для ТОВ «МВК «Єкатеринославський», дозволяючи не лише реалізувати заплановані інновації, але й зміцнити свої позиції на ринку, підвищити конкурентоспроможність і забезпечити сталий розвиток у майбутньому. Відтак, реалізація цього проєкту не лише допоможе росту підприємства, а й забезпечить його соціальну відповідальність перед громадою та стейкхолдерами.

Прогноз фінансових показників для ТОВ «МВК «Єкатеринославський» у рамках інвестиційного проєкту впровадження інновацій також буде важливим елементом стратегічного планування, що дозволяє оцінити фінансові перспективи компанії на найближчі роки.

Врахувавши тенденції ринку, зміни в попиті та розширення клієнтської бази, прогноз доходів відображає реалістичні цілі для зростання фінансових результатів компанії. Чітке усвідомлення можливих фінансових результатів допоможе у формуванні фінансової стратегії, яка, в свою чергу, підтримає сталий розвиток підприємства в умовах конкурентного середовища (табл. 3.14).

Прогнозується, що рівень доходів на 2025 – 2029 рр., буде наступний:

2025 рік:

Прибуток 2024 року: 10000000 грн.

Приріст на 20%:

$10000000 \times 0,20 = 2000000$ грн.

Загальний прибуток за 2025 рік = $12000000 - 1005000 - 1370000 = 9625000$ грн.

2026 рік:

Прибуток 2025 року: 9625000 грн.

Приріст на 20%:

$$9625\ 000 \times 0,20 = 1925000 \text{ грн.}$$

$$\text{Загальний прибуток за 2026 рік} = 9625000 + 1925000 - 1370000 = 10180000 \text{ грн.}$$

$$\text{Період окупності проєкту} = (19805000 - 3564900) / (1005000 + 2740000) \\ = 16240100 / 3745000 = 4,33$$

$$\text{Коефіцієнт рентабельності інвестицій} = 19805000 / 1005000 = 19,71$$

Отже, життєвий цикл проєкту складає 5 років. Він окупиться за 4,33 роки – це означає, що впровадження проєкту доцільне.

Таблиця 3.14

Прогноз зміни ефективності використання промислово-виробничого потенціалу ТОВ «МВК «Єкатеринославський»

Показник	2023	2025 (зростання 10%)	2026 (зростання 15%)
Ресурсовіддача, грн.	0,688	0,76	0,79
Рентабельність ресурсів (за валовим прибутком), %	16,61	18,27	19,1
Капіталовіддача, грн.	0,751	0,83	0,86
Капіталоемність, грн.	1,332	1,47	1,53
Рентабельність капіталу (за валовим прибутком), %	18,116	19,93	20,83
Фондовіддача, грн.	2,312	2,54	2,66
Фондомісткість, грн.	0,433	0,48	0,5
Рентабельність основного капіталу (за валовим прибутком), %	55,78	61,36	64,15
Фондоозбросність, тис. грн./особу	905,26	995,79	1041,05
Рентабельність оборотного капіталу (за валовим прибутком), %	26083	29,51	30,85
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	1,112	1,22	1,28
Тривалість обороту оборотного капіталу, днів	328,32	361,15	377,57
Частка власного оборотного капіталу, %	84,64	93,1	97,34
Частка виробничих запасів у власному оборотному капіталі, %	32,56	35,82	37,44
Продуктивність праці робітників, тис. грн./особу	2092,55	2301,81	2406,43
Валовий прибуток на одного робітника, тис. грн./особу	504,98	555,48	580,73
Зарплатовіддача, грн.	8,29	9,12	9,53
Валовий прибуток на 1 грн. ФОП, грн.	2,00	2,2	2,3
Валовий прибуток на 1 грн. поточних витрат, грн.	0,318	0,35	0,37

Прогноз зміни використання промислово-виробничого потенціалу ТОВ «МВК «Єкатеринославський» на 2025 та 2026 роки свідчить про позитивну

тенденцію в розвитку підприємства. У 2025 році спостерігається зростання показників, що демонструє ефективність управлінських рішень та стратегічного планування. Наприклад, ресурсовіддача підвищиться до 0,76 грн, а рентабельність ресурсів зросте до 18,27%. Цей позитивний тренд продовжиться й у 2026 році, коли ресурсовіддача досягне 0,79 грн, а рентабельність ресурсів збільшиться до 19,1%.

Водночас, капіталовіддача також зазнає покращення, збільшившись до 0,83 грн у 2025 році та 0,86 грн у 2026 році, що свідчить про підвищення ефективності використання капіталу. Рентабельність капіталу зросте до 19,93% у 2025 році та до 20,83% у 2026 році, підтвердивши зростання прибутковості підприємства.

Фондовіддача продемонструє подібний позитивний тренд, зростаючи з 2,312 грн у 2023 році до 2,54 грн у 2025 році і 2,66 грн у 2026 році - це свідчить про ефективне управління основним капіталом. Продуктивність праці робітників також зазнає значного покращення, досягнувши 2301,81 тис. грн/особу в 2025 році та 2406,43 тис. грн./особу в 2026 році, що підкреслює позитивний вплив інвестицій у людські ресурси.

Крім того, очікується покращення показників оборотного капіталу: рентабельність оборотного капіталу зросте до 29,51% у 2025 році та 30,85% у 2026 році, а коефіцієнт оборотності досягне 1,22 та 1,28 відповідно. Частка власного оборотного капіталу також підвищиться, що свідчить про стабільність фінансового становища підприємства.

Висновки до розділу 3

1. Впровадження інноваційних технологій на ТОВ «МВК «Скаторинославський» сприятиме значному підвищенню ефективності виробничих процесів, зменшенню витрат, покращенню якості продукції та забезпеченню сталого розвитку підприємства. Інвестиції в новітні технології, автоматизацію, біотехнології та екологічні рішення допоможуть

підприємству зміцнити свої позиції на ринку та підвищити конкурентоспроможність. Успішна реалізація інноваційних проєктів потребує належного фінансування, а також постійного навчання та розвитку персоналу, що дозволить ефективно впроваджувати нові технології та адаптуватися до змінюваних умов аграрного ринку.

2. Співпраця ТОВ «МВК «Єкатеринославський» з науковими установами має великий потенціал для сприяння інноваціям і розвитку сучасних технологій на підприємстві. Завдяки спільним дослідженням, партнерствам з університетами, та використанню консультаційних послуг наукових експертів, компанія може значно покращити свої виробничі процеси, впроваджуючи новітні досягнення науки та технологій. Крім того, екологічні інновації та цифровізація на підприємстві дозволять не лише зменшити негативний вплив на навколишнє середовище, але й підвищити ефективність та конкурентоспроможність через впровадження автоматизації та цифрових рішень.

3. Проєкт спрямований на модернізацію виробничих потужностей ТОВ «МВК «Єкатеринославський», зокрема через впровадження нових технологій, автоматизацію процесів, та зменшення витрат на енергоресурси. Це дозволить знизити собівартість продукції, підвищити ефективність виробництва та зменшити вплив на навколишнє середовище. Оцінка окупності проєкту показує, що він почне приносити прибуток відразу з моменту запуску, завдяки зростанню виробничих показників, зниженню витрат на енергозабезпечення та збільшенню обсягів виробництва.

4. В рамках інвестиційного проєкту ТОВ «МВК «Єкатеринославський» планується модернізація модернізацію технологічного обладнання. Операційні витрати на 2025 та 2026 роки складають 1 370 000 грн кожен рік, що включає витрати на зарплату, оренду, ремонт, маркетинг та інші послуги. Для фінансування проєкту планується залучити 3 400 000 грн через власні кошти, інвестиції партнерів, гранти,

продаж активів та участь у міжнародних програмах. Окупність проекту складає 4,33 роки.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Інноваційна діяльність виступає ключовим двигуном сучасного розвитку, що забезпечує впровадження нових технологій, продуктів і процесів, що сприяють підвищенню ефективності, конкурентоспроможності та якості життя. Вона охоплює комплекс наукових, технологічних, організаційних та комерційних заходів, які разом формують основу для економічного зростання та соціального прогресу, сприяють створенню додаткової цінності і забезпечують стійкий розвиток суспільства.

2. Чинники, що впливають на інноваційну діяльність підприємства, охоплюють як зовнішні, так і внутрішні фактори, кожен з яких має значний вплив на ефективність інноваційного процесу. Зовнішні фактори, такі як політична стабільність, економічне середовище, соціальні тенденції та науково-технічний прогрес, визначають умови, в яких функціонує підприємство, і можуть сприяти або перешкоджати інноваціям. Внутрішні фактори, зокрема наявність ресурсів, організаційна структура та мотивація персоналу, безпосередньо впливають на здатність підприємства реалізовувати інноваційні проєкти.

3. Оцінка ефективності інноваційної діяльності дозволяє визначити результативність витрат через порівняння досягнутого ефекту з понесеними витратами, враховуючи економічний, соціальний, науково-технічний, ресурсний та екологічний аспекти. Іншими словами - це важливий процес для підприємств, який допомагає оцінити вплив нововведень на різні сфери діяльності, покращити управлінські рішення та забезпечити максимальну вигоду від інвестицій у нові технології та процеси.

4. ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» спеціалізується на виробництві молока та молочних продуктів. Виробничі потужності підприємства дозволяють забезпечувати повний цикл виробництва, починаючи від розведення великої рогатої худоби та закінчуючи переробкою молока і виготовленням різноманітних молочних

продуктів. Компанія також займається оптовою торгівлею зерном, кормами для тварин та молочними продуктами, а також надає в оренду сільськогосподарське устаткування та автомобілі, що дозволяє їй отримувати додаткові доходи та забезпечувати комплексний підхід до ведення бізнесу.

5. Аналіз наявності та ефективності використання промислово-виробничого потенціалу підприємства та результатів фінансової його діяльності довів, що протягом періоду дослідження підприємство в достатній мірі забезпечено виробничим потенціалом і ефективно його використовує (незважаючи на незначне погіршення), постійно намагається оновлювати матеріально-технічну базу, кадровий потенціал, займається інноваційною діяльністю.

6. Діагностика майнового стану та фінансової стійкості підприємства за 2021–2023 роки засвідчила позитивну динаміку в збільшенні власного капіталу, зменшенні залежності від кредиторів та покращенні фінансової стійкості, що забезпечує стабільність та конкурентоспроможність компанії на ринку, незважаючи на незначне погіршення критерія економічної ефективності діяльності підприємства.

7. Аналіз та оцінка ефективності інноваційної діяльності ТОВ «Молочно-виробничий комплекс «Єкатеринославський» за період 2021–2023 років, включаючи впровадження нових технологій та автоматизації виробничих процесів, витрати на інновації та їх вплив на продуктивність і витрати підприємства, довели значне зростання впроваджених інновацій, автоматизованих процесів і витрат на інновації, а також позитивний ефект на економічні показники, а оцінка впливу на споживачів показала покращення рівня задоволеності та зменшення кількості рекламацій.

8. Порівняльний аналіз інноваційної діяльності ТОВ «МВК «Єкатеринославський» з іншими підприємствами галузі довів, що підприємство демонструє стабільне зростання у кількості впроваджених інноваційних проектів, витратах на інновації та рентабельності інвестицій у період 2021–2023 років, а в порівнянні з іншими підприємствами

підтверджує, що активність у впровадженні нових технологій та інвестиціях є конкурентною перевагою, яка сприяє підвищенню ефективності та конкурентоспроможності на ринку.

9. Впровадження інноваційних технологій в ТОВ «МВК «Єкатеринославський» сприятиме значному підвищенню ефективності виробничих процесів, зменшенню витрат, покращенню якості продукції та забезпеченню сталого розвитку підприємства. Інвестиції в новітні технології, автоматизацію, біотехнології та екологічні рішення допоможуть підприємству зміцнити свої позиції на ринку та підвищити конкурентоспроможність. Успішна реалізація інноваційних проєктів потребує належного фінансування, а також постійного навчання та розвитку персоналу, що дозволить ефективно впроваджувати нові технології та адаптуватися до змінюваних умов аграрного ринку.

10. Співпраця ТОВ «МВК «Єкатеринославський» з науковими установами має великий потенціал для сприяння інноваціям і розвитку сучасних технологій на підприємстві. Завдяки спільним дослідженням, партнерствам з університетами, та використанню консультаційних послуг наукових експертів, компанія може значно покращити свої виробничі процеси, впроваджуючи новітні досягнення науки та технологій. Крім того, екологічні інновації та цифровізація на підприємстві дозволять не лише зменшити негативний вплив на навколишнє середовище, але й підвищити ефективність та конкурентоспроможність через впровадження автоматизації та цифрових рішень.

11. Проєкт спрямований на модернізацію виробничих потужностей ТОВ «МВК «Єкатеринославський», зокрема через впровадження нових технологій, автоматизацію процесів, та зменшення витрат на енергоресурси. Це дозволить знизити собівартість продукції, підвищити ефективність виробництва та зменшити вплив на навколишнє середовище. Оцінка окупності проєкту показує, що він почне приносити прибуток відразу з

моменту запуску, завдяки зростанню виробничих показників, зниженню витрат на енергозабезпечення та збільшенню обсягів виробництва.

12. В рамках інвестиційного проєкту ТОВ «МВК «Єкатеринославський» планується модернізація технологічного обладнання. Операційні витрати на 2025 та 2026 роки складають 1 370 000 грн кожен рік, що включає витрати на зарплату, оренду, ремонт, маркетинг та інші послуги. Для фінансування проєкту планується залучити 3 400 000 грн через власні кошти, інвестиції партнерів, гранти, продаж активів та участь у міжнародних програмах. Окупність проєкту складає 4,33 роки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 06.07.2024)
2. Алексєєва С.В., Базиль, Л.О., Гриценко, І.А., Єршова Л. М., Закатнов, Д.О., Орлов, В.Ф., Сохацька, Г.В. Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: монографія. 2020. 293 с.
3. Близнюк А.О., Кудрявцева О.В. Особливості управління інноваційною діяльністю на АТП. *Економіка транспортного комплексу*. 2024. Вип. № 43. С. 199 – 210
4. Бормотова М.В. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Інвестиційний менеджмент»: посіб. Харків: УкрДУЗТ. 2023. 40 с.
5. Гайворонська Т. М. Інтелектуальна власність та міжнародне приватне право: конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ. 2019. 58 с.
6. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Тімар В.С. Особливості впровадження інновацій в малому бізнесі в умовах діджиталізації. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. № 61. 6 с.
7. Гук О.В., Шендерівська Л.П., Мохонько Г.А. Інвестування інноваційної діяльності: нач. посіб. Київ: КПІ ім. І. Сікорського. 2022. 186 с.
8. Денисенко М.П., Бреус С.В. Економічне відтворення держави на інноваційних засадах. *Economic sciences actual priorities of modern science? Education and practice*. С. 180 – 183
9. Дідур К.М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. *Економічна наука*. 2022. Вип. № 9. С. 30 – 38
10. Дубина, М. В., Садчикова, І. В., Чийпеш, Н. М. Концептуальні положення розгляду сутності дефініцій «інновація», «фінансова інновація» та

«кредитна інновація». *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. Вип. № (4(20)). С. 320–333

11. Іванова О.А. Економіка та організація інноваційної діяльності: навч. посіб. Харків: Вид-во НУА. 2020. 108с.

12. Квак С.А. Економічний механізм стимулювання інноваційної діяльності промислових підприємств України: дисертація. Львів. 2020. 289 с.

13. Кириченко О.С. Концептуальні засади інвестиційно-інноваційного забезпечення процесів розвитку промисловості. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. Вип. № 2 (64). С. 28 – 34

14. Косянчук Т.Ф., Лук'янова В.В., Майорова Н.І., Швид В.В. Економічна діагностика: навч. посіб. Львів: Новий Світ - 2000. 2007. 452 с.

15. Ларченко, О. Ефективність впровадження інформаційних систем в управління підприємством. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. Вип. № (1). С. 278-284.

16. Лозова О.В., Дороніч В.М. Інноваційна діяльність підприємства. С. 626 – 628. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/17120/1/Lozova%20626-628.pdf> (дата звернення: 05.07.2024)

17. Маріковський О.В. Математичні методи оцінювання інвестиційного проекту в умовах ризику: магістерська дисертація. Київ. 2019. 69 с.

18. Охріменко І.В., Вдовенко Н.М., Овчаренко Є.І., Гнатенко І.А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. *Економічна наука*. 2021. Вип. № 8. С. 4 – 9

19. Петков О.І. Економічна ефективність підприємств та фактори впливу на неї. *Український журнал прикладної економіки*. Том 6. Вип. № 1. 2021. С. 392 – 399

20. Пітюлич М.М., Повідайчик М.М., Попик М.М., Шулла Р.С. Регіональні інтеграційні структури: сучасний стан і перспективи розвитку:

монографія. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК». 2019. 200 с.

21. Руцишин М.О. Фінансові ресурси у забезпеченні інноваційного розвитку вітчизняних підприємств: дисертація. Львів. 2024. 270 с.

22. Селезень О.М. Інноваційна діяльність, як складова в управлінні конкурентоспроможністю підприємств АПК. 14 с. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/6861/1/Селезень%20О.М.%20Інноваційна%20діяльність.pdf> (дата звернення: 03.07.2024)

23. Цюцюпа В.С. Вплив конкуренції на інноваційну діяльність підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. Вип. №1 (53). С. 221 – 229

24. Muhammad T., Tariq I., Shiraz K. Innovation & Its Diffusion in Business: Concept, Stages & Procedural Practices. *Sir Syed Journal of Education & Social Research*. 2020. V. 4. P. 174 – 186